



Ɖœøèƒœ ÌƉŠƉ•ÈÁÀÀ

# Áàø°ìðòîñòàíää éœøðœð ìàòáó•àòù

Áàø°ìðòîñòàíää éœøðœð ìàòáó•àòùíù¼ ðœ¼šá ³œá³œœðá áàðœù°à èèèè¼á ðãñíòáèèèèè èœøðœð Ɖœøèœœðà ìéíøíò ìáíœí òù•ùƒ áœèœœíœœí. Áàðáíñá èœøðœð ñìþçáàðù ò³ƒ³è³¼ 1917 éùèèù¼ ìàðò-àìðáèù àèƒàðùíà òòðà èèè.¹ ²ò³èœ ðœ¼ áàøèè ñòòááíðòðàðƒù¼ ²ò³ ÿ°ðàøðàð ìéíø-ìàšù, òíáí "Ó°òòñù ìñíèìàíääð éíèèòáòù" áàðœù°à èèèè. Ûðùì-áòðƒà èà "Ó°òòñù ìñíèìàíääðƒù¼ °àèè œœì•œœð" ìéíøðìðíèà. Òáèù-øáð-àèòðáðƒàð ìœèðœáá ò°òòñùšù Áœòðèèœœœœ Õœðèèèà Õœèáñèèè èðèœé áùè èœì•èèð ÿðáíáœ èœì-éœø èáíœ Øáìòí Òèèèè, •áááòèèè Áìáíðàè, Ñœ•èð Áèèèèðàð œ¼ƒáì °àðíàøà.

1917 éùèèù¼ áàèèááðáíáœ Ûðùìáòðƒà òà•ù ááð ìéíøíà áòèèùðùèà. Òè "Áàø°ìðòîñòàí èœøðœðá ááðáèìœšá" òèì àðàèà. Òíðàðà° òíù¼ èñá-ìáí "Òòè°ùí" òèì ¼ƒáœððœœð. Áùè èèá ìéíøíà à•çàèàðù "Òòíèè" òèèœéí áœçèð ñù•àðà áàøèèè. Òíù¼ ðœ¼šá šáíù 1918 éùèèù¼ 25 òááðà-èáíáœ áííùÿ è¼œ. "Èœøèšáí èœøðœð ááðèèèè!" òèèœéí ñà°ùðùò àçòùíáà ñù°àí 4 áèðèèè áùè áàçìà èðèù àèùíà °œƒœð ìœøáð èðáèœ. Ɖèðèœéíáœé, Ɖèìœðçœèè Áœèèèè èñáíáíáœšá Áàø°ìðòîñòàí ìèèèè èèðáìòáíàšùíáà "Òòíèè"áù¼ èèá ááíœ šáíù - 1918 éùèèù¼ ìàèùíáà áàçùè•áí 9-ñù, 10-ñù šáíáàðù •ùíà šà°èèèùí °àè•áí.

Ìœšœƒèááà Ɖœøèƒœ Ɖœð°œð °ùƒù Áàèìà° ðàèííù Ñœœœœœð áòùèùíáà òùò•áí. ²ò³èœšá 1-ñá šáíèù èíðáðíàð-ìœèðœíðà òàìàèèà•àñ, ÁÁÓ-íù¼ òèèèè-áèÿ òàèòèùòàòùíà ò°ùð•à èíœ. 3-ñ³ èòðòáí Ì.Á.Èí-ìííñíà èñáíáíáœšá Ìœœœœœ¼ áœ¼œœð òíèèèèèèèèèèèè òà-éòèùòáòùí °ùƒùè àèèèì ìáíœí òàìàèèèè °àèò°àñ, "Áàø°ìðòîñòàí ìèìíáðù" áœçèðáíáœ òáƒíœð þèùí áàøèèè. 10 éùè "Èœøèèè" áœçèðáíáœ ÿðèœé, ìƒà° éùèèèè áàø ì³œœðèè òðùíááçàðù áòèè. 2000-2005 éùèèèèðƒà - "Íáááèÿ" ìœøðèèè èíðòííáà, "Áƒíà" áœçèðáíáœ¼ áàø ì³œœðèèè. Õœƒáðœá è³íáœ - Áàø°ìðò-íñòáí òáèèèèèèèèèèèè áàø ì³œœðèèè.



Ɖœñœé šœì Áàø°ìðòîñòàí Ñòðíáèèèèèð Ñìþçù à•çàšù. Áàø°ìðòîñòàíáù¼ àð°àƒáí•áí ìàòáó•àò šœì èè¼ ìœ•è¼ìœð òáƒ-ìœðèœðá. Ɖœšèð Òíƒáèèèèèè èñáíáíáœšá ìðáìèÿ èàòðáàòù.

1919 éúëäú¾ 3 èþëáíäæ ²õ³æë ìññíëíàí éæððæðáíá¾ ä³é³ì éú-  
éúëùðú òf·àðúëà. Óíàà ìññíëíàí éæððæðáíá¾ éíññííë íéíøíàðúí  
ò³f¾ òòðàðúíàà òàðàð òáàóë èðàëæ. Øòë ó éúëää ðÈÑÌ-äú¾ ²õ³  
áóáéííú òàðàð-áàø¹ðð ñáëöëýðú òàðàðúíàí "Éæð é³ñ" òëääí äæçèð  
ñú·àðúëà áàøëäé. fðfæ æéðàí ¼ðáëääí èèðàíòáíàèà óíú¾ ááðfæí-ááð  
íííàðú òàáúëäú. Äæçèðòð¾¾ 1920 éúëäú¾ 13 òááðàéáíáæ ñú°òáí áúë  
ðáíú 2 áéðëáé, ðàðú òà·úffà áà¿úë·áí. "Ì³òæððèðà - ðæëüæð ðæððè-  
ðæðà (ðááéíëëäáéý ìæ·æíæðáíáæ - äð. )". Áúë áà¿íà 1920 éúëääí -  
"Éæð éííòíëñð", 1921 éúëääí "Éæððæð áííúýðú" òëääí èñáí à¿òúíàà  
áííúý é¾ðæ. 1920 éúëää óíú¾ Øàíóí Òëääë ì³òæððèðèäááíáæ ñú·úòú  
áéëää.² Øà·èð éòèàéðàð òàðàðúíàí éúðò°úñðàððà òó°íàí ¼èðàðáëääí,  
Ò³òòæð Èíàíàðáéííà òëääí èäðà ì³òæððèð áóëúí òàèà. 1921 éúëää  
óíú Õæíèð ·¼íæðíà àéíàðòúðà.

1919 éúëäú¾ 27 ííýáðáíáæ ìàðòëý áóáéííú ìðáçèäèòúí óèòúðú-  
ðúíàà éæððæð ³ñ³í áfíàéú° "Èíðáðíàðéííàé ìíéíááæ" òëääí áà¿íà  
ñú·àðúò òòðàðúíàà òàðàð òáàóë èðàëæ. Áúë äæçèð áéè °ú¿à ·¼íàðèà  
áóèà. Àðòúíà áóéäúðúè·áí "Þííøáñèäý ìðáàà" èà ífà° áàòàí èðíæ.

Äææææé Äàø¹ððòíñðáíáà èðæ "Éæð é³ðæé" èñáíèà ááð äæçèð òàððèò°à  
éíàí òàèà. Æ ó·à òéèèáí éíññííëäú¾ Äàø¹ððòíñðàí ³èæ éííèðàðòú,  
¼fáíá¾ áà¿íà ìðááíú áóèíà·áíéú°òáí, "Äàø¹ððòíñðàí" ðæí "°úfúë  
°òðáé" èñáíèà ìàðòëý äæçèððæðáíáæ ìàðòíñð áéððæð ñú·àðúò ìáíæí ááíæ  
ñèèéæíæ. "Éæð é³ðæé" òà°úíàà "Ìæfæíæð òðííòúíàà - 10 éúë" òëääí  
èèðàíðà ìøííáè ìæ·é¾íæð áàð: "Éæð é³ðæé" äæçèðà Ñòæðèäàðáíà° òàè-  
ðúíàà 1921 éúë éíññííëäú¾ Äàø¹ððòíñðàí ³èæ éííèðàðòú ìæðð æð°æðà  
( íðááíú - äð. ) áóéúí ñú°òú. "Éæð é³ðæé" óððà òíðíàðòà ¼¾ð áéðèà  
áóéúí, áfíà·à ááð òàí°úð ñú·à éíà. Ì³òæððèðà - Ä·èèèé.

1926 éúëää àçàíàá áà¿úë·áí "Òàðàð áà°úðèú ìàðáò·àðú àèüáí-  
íú", Äàø¹ððòíñðàí·ú äæçèð-æððíàèèäð·à áàé°àò ýðáí, "Éæð é³ðæé" òà  
ð¾áæíáæääñæ áéèæææé: "ðóñæ éæð éííòíëñðàð íéíøíàðú - Äàø-  
¹ððòíñðàí ³èæ éííèðàðòúíú¾ ìæðð æð°æðà. Ààèèè øè·àðú (éíçóí-  
äúðú ìæ·æíæðáíáæ - äð. ): "Ááf, é³ñé³, ðàòàéú, ·éçððèä éæððæð, àðàé-  
fàðúáúffú¾ ýðòæðáí òàíàíèàðáúf!" Çàíàíúíà é¾ðæ ìæ·æíæ, òàðíéèà  
ý°òàðúíàí ý°øú òèí è¿æíèæíàðèäé äæçèððæðf¾¾ ááðáðá. Äàóàíú ífà°  
áóéíàíú, øèèáèè. Óððà òéèàá ¼¾ð áéðèáé, áfíà·à ááð òàí°úð ñú°-  
òú. Ì³òæððèðà - ðæëüæð, ýfúòíñèèðú - Õ·Èíòòúé, ·.°òøàé, Äàóúò  
Èèòúé ðæí áàø°àèäð"³.

Äæçèðòð¾¾ øòèäé ó èèà ááíæ ðáíú ìáíæí òàíúðúí ñú·úð·à ìáñèí  
áóèäú. Øóèðð áóéúíñà èà "Éæð é³ðæé" éæððæð òíðííøíí òòèúðúíñà  
ý°òúðòúð·à òúðúò°áí áà¿íà áóè·áíáúð, òëääí òáéèð é³ð³ððáæ áóèà.

1922 éúëää éíññííëäú¾ ²õ³ áóáéííú éæððæð ³ñ³í ðóñ òàèáíáæ  
"Ñáàð" òèí èñáíèæíáæí èæðèìà·è-ñæéæñè æððíàè ñú·àððà. Èííæ·æð áàø-  
èáí·úñúíàà áííúý·à èèèääí áúë áà¿íà òè¾fæ áóáéíí, àððàááí ³èæ  
éííèðàðòú òáfíæðèæðfæðà òàðàðúíàí æfáðèæíáí, 1924 éúë·à òèèèáí àà-  
òàí èðæ.

fðfæ ðáíàí ¼ðáëääí äæçèð-æððíàèèäð áàðúðú èà Äàø¹ððòíñðàíà  
éæððæð ìàðáò·àðòú íéíøòíðíò·à íèääf áóè·áí òèí æððáðáæ áðèèè áàð.  
Æ éíáá éæððæð ìàðáò·àðòúíú¾ ààèèè ñú·à áàøèàòú 1923 éúëää Äææææé  
Äàø¹ððòíñðàí ìáíæí ²õ³ áóááðíàðúíú¾ éíññííë íéíøíàèàðúí ááð-







Íwí ðe¼áwéà ò³ðé³ àóúðéú°òàð, ýðáéà-àà°éú íæwæ°æððæð àwà "Éwø þ°nóúé" àý°òà ààçúð•à, ¼fáíá¼ é³f³í áóéäúðúð•à, òàóúwí í³íééí ðéééáí éé¼áðwé àæððæwéðwé àðéàðáðwé ðúðúwà.

Æ íéíwæwð ýfa sç¼ áàw°íðð éwøðwéðá ³n³í wæ°æáíéwéíáéí ááðáíñá ààçúð? "Éwø þ°nóúé"áú¼ áàwéáí•úñ íñíðííáà•ú éäáý-òáíàðéé é³éíwéðéá- sáíáæ á¼ðð ò³í é¼íwéáw àéúðúí-áñú° é¼ðáíw.

É¼ ðe¼áááá - àéíáæ °àðwí é³ðwø. Éúø °úíà òíðíð ííáð íwí ðáíà•à àðíáéà (¹ 16-17, 29-30, 1923). Áúé áéááðwé ðæ àéíé ááéðáí- áàðfa ðóðéè ýðéwéí. Sæí áæçèððð¼ óé sáíú •æfæððwéáíwéí é¼ááðwé ðèðáæ íáíwé òàðàðúéà. "Íñíááíí íáíáðíáéíí íðíàðéðú íá+àðíðþ èàííáíèþ. Íðàçáíé+íúé ííáð "Bø Þéñóé" ðàçúðáéñý áááíá áíéúwéí ðèðáæíí, +áí íðèðèàéúíwé íðááí Áàw°ÉÉÈà "Áàw°íððíñðáí" ðéí áééáæwéí, íæçæwéí, ÞÉÑÍ ³ééw éííèðáóúíwé¼ 3-ñ³ Íéáíóíwíáà (28 èþíú, 1923 éúé).

Óé çáíáíáà Óðáfa, °íðááí éá¼áé àéíé ááéðáíáàð•à °àðwí éííñí- ííé •æáðá è•éáí èðáéwé sæí óðúíáàðfa ò³ðé³ ñàðáéàð óf•àðúéà. Áúé éwøðwéðá "èçéáéáé °àéáú•ú"íáí àðwíáúðúð, éwøðwé ñíþçúíá úéú°òú- ðúð íà°ñàðúíáí ñú•úí áàw°àðúéà. Óáíáíú áñúðfa ò³ðé³ æáíðfað fa ðàéfaéáíwéà: "Í³ðwéíwéð íwé•wéíáwéð éáí áóé•áí?" (àáðíðú •æçèí °áñé- ííá) éá¼áé íæ°æéwéð, Íæ°è Éçwéíáwéððá¼ "Íéí áæ èèððáí" (¹ 29-30, 1923 éúé), "40 òàðúç" (¹ 4, 1924 éúé), •wéíáí Ówéðèfa¼ "Òèðáæíáw" (¹ 29-30) wé•úðfaðúð, Òàéóóð Ñ³éééíwéííáðúí¼ "Óàéú° éúðfaðúð íí- ðéá"úíáà é³ééwéí òíð•áí "Óðáé áàw°íððíí¼ íí¼í" (¹ 13, 1923) íæ°æéwéðá sæí áàw°àéàð.

Ééáíñá ðáíàðéé é¼íwéáwðà ðe¼ááááíá¼ éíáéé áàóàí èðáéáwà ðéí wæ °àðáð•à í³íééí. Áéíáá éí°áð èðáí, áæçèð ýéáááðwé Áééáíwé¼ °³fðwéðá íáíwé ýðàðúé•áí ðéí úwáíwé•áí é¼ðáíáwðwéðfa ðwéíáæ ðáýíúí á¼éàðúð- •à, ówéí sæí ðáðíééà ³ééwéáíáwéáá ý¼úéú°òàð íáíwé ðáíúwðúðúí áá- ðúð•à úíðúéà. "Ówéíé í³ñwéðwéáæ", "Ówéí sæí ðáðíééà" ðéí àðáé•áí ðóáðééáéàð íwí íà°ñàððà òáíwéð èðæ. "Áííúý (Áð) ýðàðúéúó•à é¼ííá áà°úð óf•áí?", "Áííúý•à éáwáéwéð íéñáé èééáí ñú°òúéàð?", "25 éáwá- éáé áýðííéáí", "Sáòá íí+òàšú" (¹ 2), "Áóééáí òóðášúíáà" (¹ 27) éá¼áááðwé íæ°æéwéð áééáæwéð áúé é¼íwéáwðà.

Éííñíííé, Éíííóíéñðàð íàððéýšú ýðíwééðéááá ³ñ³íñ³ é¼íwéáwðà òáñéé èðæ. Áæçèð ó°úðñúéàðfú íðíéáðàððéàð þéááwñúéàðú íáíwé ðá- úúwðúðúð, ñèð ééáæðfæáá éíííóíéñðàð ðíðííwíí ý°òúððúð, ò³ðé³ èçðwéáééá áàðàéàðfú áééáæwé¼, ñúáçáàð, éííóáðáíðéýéàðfaí íð+áððàð - áúíá íwéíáðfaí ðíðá áúé é¼íwéáw. ðe¼áá íwéáæ ðáíáíú íú•úðúí ðíðíí òíð•áí ðóáðééáéàð fa áóéíáé, íàðáðéáéááð áàwéíñá 1-ñá áéððæ, éúðúðáà áàw íæ°æwé ("íáðááíáéðà") èðáí áéðáéwé.

1924 éúéáá èšæ "Éííñíííé Áàw°íððíñðáíwíáà", "Ñwééwéíwéð áííúýšúí- áá" ðéáwéí ðóáðééáéàð áóéáúðúéà. fðfæ wéððáéáwéí ðáíà•à áæçèð áéððæ- ðáíáæ é¼ááðwé íwéñú¼é í³óððéð •³áwéfóééà °òwááí, ýwñá-éðwéçðéwéíáwéð éíñíáéðéýšú éííéññáðúí •æçèí °áñéííáðàð ñú•úð ýšáé, áàw°à íæ°æéwéð, é¼wéšá¼, èéáíñá íàðáó•àð áàçúðáéðúíáí é¼ñáðáí áàçúðéà.

"Éwø þ°nóúé"áà á¼ððáíñá ðáíàðéé é¼íwéáwðà wéwáéwéð òíðà. Ówéáð, wéwáé wéçwéíwéð ðéí wéðá¼ á³ð³ç³wéí áóéúð, ñ³íéð óíáá wéwáé íwéñúwééwéð òà°úíáà s¼f áéúíí áàðúéíáé, áàðúí wéçwéíwéð ááíwé áàçúðéà, óéàðú éà áàwéíñá wé•úðfað. Éáíáwéð ñú•úð ýšáé sç¼ áúé éúéááðfa éwøðwéð

òðéáóíàšúíàí? Èñàìàæðà ááfãæ ý°øú òàíúø: Á.Èøàì.íéíà, Ä.Èèòúé, •.Ûæðè, Ì.Ûæçè, È.Ìàñúðè, •.¼íæð, Í.Èçéíáæð š.á. Áèèæèà, óè ìñíð-  
fà•ú æfææèððæ çàìàí èàáíéíàéýšú øàó°úíú áèè é³ñè³. Øó•à èà  
øè•úðfàð è¼áàðæ àðíàófàð, àà•úøèàófàð áóèúí ý¼•úðàé.

Ææð fæ æçèððà¼ òíðíø šàíú àéíææ °àðøú ñú•à èèæí, óíàà•ú æfææè  
æçæðfæð fæ – è¼áàšáíñæ ýðúí øè•ðè ààèðàòèíí æéáàðfæð. Øóíúšú  
òàðèèðàððèú: 20-ñà éúèààðfà•ú éæøðæð øè•ðèæðáíææ °àòúí-°úf íàðàçú  
fóð óðúí àèèææí.

Íðíçà "Èæø þ°ñúé"àà óè çàìàíàà ààøèùñà "èáñèáíæ òèèæéæèæð"  
ðæ¼áàáíææ óðúí àèà. È¼èèèèèèèè èèèèèèèè èèèèèèèè Ì.Ûæçèçèfà¼ "Èíàà íèí  
èèàìàèè"úí (¹ 6, 1923), Íæ°è Èçéíáæððà¼ "àáíèù •æéàðà"í (¹ 15,  
1924) àðàð•à áóèà.

1924 éúèàà "Èæø þ°ñúé" áèððæðáíæ ³ð-ý¼ú òàìà èèèáí èíæ –  
ààèàèàð, íèíàðèý òíðííøí. Óè ðæ¼fæ "Áàèàèàð ì³é³ø³" òèí àðàè•áí  
ðóáðèèà àçòúíàà àèðàèææí àà° òææðfæðfæí òíðà. Æ 1925 éúèàú¼ 27  
èþíáíáæ "áúfúè ààèñòóè" òèí àðàè•áí °óøúìðà ðæ¼áàáíææ éæø  
íèíàðfàðfú¼ Áàø°íðòíñðàí ³èèæ æððíšú íðšàáíú æçèðà áóèúí áííúý  
è¼ðæ. Èíçóíáúšú – "Ýñà ýøà ³ñ³í é³ðæøèæ æfàð áóè!" Àðààáí óè  
àéúíà áàð òàí°úð ààèèè ñú•àðúèà. Èfáíá¼ ààðíðfàðú ààðèú°à èèèæ.  
Ñæ•èð Áàèø, Æíèð ×áíúøàá, Áàòúð Áæèèáíáðàð "áúfúè ààèñòóè"òú¼  
àèðèà òææðñàèèèðà áóèà. "Èæø þ°ñúé"áú¼ áúè °óøúìðàšú 1930 éúèàà  
ààèàèàð ³ñ³í "Èæø ò³f³¼ñà" æçèðàí íéíøðíðíó•à íèèáí áóèà.

Èæøðæð ààçìàšúíú¼ ä³é³í é³èíæðèàšà òà°úíàà š¼f é³ð³èèíææ, òà•ú  
èà ðààèèèèè¼ æçèððà òííààáíàèèè, óíú¼ òèðàæúí àðòòúðúó áóè-  
úíñà ààø°àð•áí ýøáí àéúðúí àèèææèí ¼ðàðææ èèèè. Ñ³íèè "Èæø  
þ°ñúé"•à ýfúèùð•à ³íàææí íèèèèèèè, ñà°úðíðfàð, íæ°èèèèè ææçèð  
àèðáíææ fóð óðúí àèèæ. Èèáíæí-æèà æçèðèæ ýfúèúó áóèúíñà àèèú°-  
òàð, ³íæèè è•èàí èðàèè. "Èæø þ°ñúé" ì³é³ø³" òèèèè ìàðñóñ ðóáðè-  
èà íøí ðæ¼áæèææ °àéfà íéíáæé ýø ààø°àðúèúóú òà°úíàà š³éèèè.  
Íæçèè, 1924 éúèàà Òàìèñ èíñíííè ý-áèèèšú à•çàèàðú "Èæø þ°ñúé"  
òàéfàšúíà èàðòò ñèñà¼à òà°úíàà òææð èèè.

Áúíàí òúø, ðàààèèèè ó°óñíèèèè¼ ¼fáíá¼ ýøíæèèèèè àà àáíæí àæ  
ý°úíààí òàíúøðòðúí ààðà. Ìèçèè•à 1924 éúèàú¼ 12 •éíòàðúíàà•ú  
šàíáú èèèðàððàæ áóèà. Óè ææçèððà¼ 1 éúèèú•úíà àðíàèúí, 8 àèðèàè  
èòàí ñú•àðúèà. Áæçèððæ šæèèè à•çàèàðúí¼ óíðíš¼ðæððæðà, ðààèèèè  
ààðàñúíà °íðèàófàð, éúè ààòàìúíàà•ú ýøíæèèèèè ìð+àð ààð. Íøí  
íííàðfáí àèèæèà áóèúóííñà, éæøðæð ààçìàšú •æíèèè 4 èàøà òáf-  
íèðà ìáíæí àð°àðúèà. •.°óøààà (ààø ì³èèèè), Áàóúð Èèòúé, ¼íæð  
Áàèèí šæí •æè Ñèðààðàèííà (ñàèèðàðòðú).

1923-1925 éúèààðfà•ú ò³íèèèèèèšáí °àðàí, "Èæø þ°ñúé"áú¼ ìàð-  
àè-ðàóíèè ý°òàí àà è¼fææ è¼ðáíáí ¼çá¼áí àèèèèèèè áóèè. Áæçèð èíàà  
òæfàð ààèèè 4 àèðèàè, °àéšú ñà°òàðfà 6, 8 àèðèàè áóèúí òà ñú•à  
ààøèè. Ò³è³ íííàðfàð fà è¼ðáíààèè.

**Áàø°íðð éæøðæðà ³ñ³í ý¼ú æçèðð**

Áàçìà àý°°à ààçà ààðúó ìáíæí áàðèæ óíú¼ ìáíæí ðèçàšúíèú° òà  
é³ñèèè ààðà. Ñæèè íèfæ áóèà šó¼? Áæçèððà¼ òàèèíææ. "Èæø þ°ñúé"áú



ḡàò áàø°íðò òàèáíæ ðæðæáíæ èòàððææ èæðæ, øøè ḡà°òà óè áàø°íðò èæøðæðáíæ ý°ùíàèúð èíà", - òèí ḡù•úø ýðæè, íæçæèæí, ÐĒĒÑÌ-àù¼ 3-ḡ³ Á³ðæ áàø°íðò ḡùàçùíàà (2-7 àìðàèù, 1924 éúè) Èàðàððèíà òèææí áàð èáðà.<sup>11</sup>

Ìæḡù¼è ì³ðæððèð ñòøààà òà, áúè ìæḡùæææ áóèúíḡà ᑭ¼ᑭ àèùí, áúèæè òè: "Ìèí, èìðæøðæð, "Èæø þ°ḡùè"áú íæøáð èòà¼ææ ¼ᑭæððàððèð èíàà-ðáððæ ðæ°àèì èòæì. Áàðáíḡàðð - èèà òàèææ ḡù•àðùó (áàø°íðò ᑭæì òàòàð - àð.) ᑭæì àᑭíàððùíà 2 òàì°ùð".

1925 éúè•ú 6-ḡù ᑭáíùíàà "Èæø þ°ḡùè" ó°ùóḡùèàðùíà áúèæè òèì ì³ðæææ•æð èòæ: "Èìðæø, ý¼ù Òæææð èøáòòà¼íà æèà? Ìàðò áàøùíàí áàøèàì ÐĒĒÑÌ-àù¼ Áàø°íðòíḡòàí ðèèæ èíìèòàòù òàðàòùíàí "Áàø°íðòíḡòàí èæøðæðá" èḡḡáíàíæáá ḡàò áàø°íðò òàèáíææ áæçèð ḡù•àðùèè àèò! "Èæø þ°ḡùè" àðòàááí áòááðíàèèðᑭá•ú òàòàð èæøðæðá òíðìíøííà ¼ᑭáíàæ ᑭòð òùíí àèðææè. Óè à°ðùíèàì á³ò³í ÑÑÑÑ-ᑭá•ú òàòàð èæøðæðá áæçèðà ò³ç³íæ Èᑭᑭᑭè.

Øòèèè èòàì, ðèèæ èíìèòàòù ¼ᑭáíà¼ áóðùḡùí ¼ðæíà. Òæᑭáð ýø òùíààðᑭá, áàø°íðò èæøðæðáíæ òàèáú. Áàø°íðòíḡòàí èæøðæðá ¼ᑭᑭæðá ᑭḡ³í àèúðùì áæçèð ḡù•àðùóᑭ¼ æðæèèèèè à¼èàðᑭáð, ¼ᑭ áæçèðòðæðáí ìú°èù íèàáᑭæ òóèúó ᑭḡ³í ááᑭæ áóèúøèú° èòàðᑭáð, òèì óèèèèèè".

"Áàø°íðòíḡòàí èæøðæðá" áæçèðàíà¼ 1-ḡà ᑭáíú 1925 éúèáù¼ 27 ìàðòùíàà ḡù•à. Ì³ðæððèððá øøè ó°•.áòøààá áóèà. 4 àèòèèè ý¼ù áàçìáíù¼ áàðáíḡà àèòà òáààèèèèè¼ ì³ðæææ•æðà ìáíæí àḡùèè. "Áæçèð-ðæíà¼ áúè ìíìàðù òáíúøùð ᑭḡ³í, èíìḡùíèèèè¼ á³ò³í èáìðèìì, áìè-èìì ᑭæì áóùè ý+áèèèèèèèè áóø ááæðáèæ. Áæçèð àèáúðùð•à òàèèèèèè íèíàèèèè ᑭæì àèúðùì èáðáèèè òèᑭ è³íàæí òàèèèèè ìíáìèèèè à°ḡà-ðùí ááæðáððæ òàèèèèè", - òèææí þèààð áàð óíàà.

Àðòàááí ìæḡù¼è ì³ðæððèðᑭá¼ ḡù•úøù ðæ°àèì èòàèæ. "Áàø°íðò èæøðæðá ᑭḡ³í æḡæ òàèèèèèè àèúðùì áæçèðèæ ḡù•àðùó - áàø°íðò òàèèèèèèè-àà áàðáíḡà àà°è•à æèà, - òèì ýᑭá •. áòøàè. - Óèàð ìøì è³íàæ òèèèèèè "Èæø þ°ḡùè" àð°ùèì ðæðáèèèèèèè èèèèèèèè. Èæèèì áúè ááᑭᑭá¼ áàð èæḡḡáèèèèèèè èíà.

"Áàø°íðòíḡòàí èæøðæðá" ¼ᑭáíà¼ ḡù•à áàøèà•áí è³í³íæí àèùí, ýḡḡæí áàø°íðò èæøðæðáí èíìḡùíèè èèðæðáíæ íèíòðíðíóᑭá, óèàð•à òááìèþ-ðèý ᑭæì òíðìíøðì¼ è¼ ᑭòð ᑭààà•ú áóè•áí èáìèìèçì ðæðáèèèèèè àè-ðá¼ᑭ áóèúøèú° èòà¼ ìáíæí áàðææ, óèàðᑭá¼ è³íàæèèè ýøðæðáíæ èæ áòæèḡḡáèèè èòææè. Áàø°íðòíḡòàí èæøðæðá ¼ᑭ áæçèðèèèèèèè è¼ðæðá¼ᑭæ òæèè è³ḡòðæðá ìáíæí ææ, òàðàòùó èæðæðáíæí ææ ýðᑭáì•à èèèèèèèè. Øòè òàèèèè ìáíæí ææ ááᑭ á³á³í ýøèèè áàøèèèèèè, óíù¼ áàðáíḡà òàðèò•àḡùí ìàè-ᑭáí•à °óýáúᑭ".

Èáìæð ìḡùðà ᑭó¼ "áàðáíḡà òàðèò•àḡù"òù? "Áàø°íðòíḡòàí èæøðæðá"-íà¼ ¼ᑭáíà¼ òáààèèèèè àììàðàòù þ°. "Èæø þ°ḡùè" òáààèèèèèè àììàðà-òù òàðàòùíàí Òáᑭìèèèèèèèèèèèè. Òæ¼áá ìḡùðᑭá ý¼ù áæçèð "Èæø þ°ḡùè" èçæáíæ ḡù•àðùèèèèèèè", - òèèèèè 1925-1926 éúèààðᑭá "Áàø°íðòíḡòàí-àà ìàðáó•àð òíðìíøì òà°ùíàà•ú ìð+àð"òà<sup>12</sup>.

•³ì¼íæí, áúè èèà áæçèðòðá¼ èààðàðùí, èæèè òàèèèè áàð ááèèèèèèèèèèè è¼ðèèèèèèèèèèè, èíìòíðàðùí áàð ìèḡæ éúè ààòáìùíàà áàðèèèèèèèèèèè èèèèèè òàèè, òáààèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèèè èà áàð ¼è èáðáèèèèèèèèèèèè. Ìæçæèè, ÁĒĒÑÌ-àù¼ Áàø°íðòíḡòàí ðèèæ èíìèòàòù àþðíᑭùíù¼ 1926







Áà°úòèù ìàðáó•àðòù ìæð òðà¼fæ fóð ááð ìææ°æð òùóíúð•àí òà•ú ááð ñææí áóèà. Óè àà áóéšà, òíðìš¼ðæðòæðfà ñù•àðùó ³ñ³í èèèæàèàðfù¼ Ìæñé¼fæí ýææðàí àèùíúòù. Áùíà òó•à àæèèè áóéùð ááð òàð. "Ìñ-éàà. Áþðí èèèèà. Ìðàíðíáíæàäý 7 òíðìáðàòè•áñèèò èàðòí•àè, ìðí-ñèì áàñ èçàíðíàèðù èèèèà, èç íèò 6 òðóé íáííáí òàçìàðà 6ð4 è íáíà àðòííà òèàçàíííáí íà íáíðíòà èàðòí•èè òàçìàðà ìðèáèèçèðàèùíí 12ð8 ñì á 22 èíèííèè ààçàðù. Ìðíñèì òèàçàíííáí èèèèà áùñèàòù á ààðáñ òàààèèèè á áíçìíæíí èíðíðèèà ñðíèè.

Ìáúáàèíáíííáí èíðíðíòù è òàààèèèèè ààçàð "Ìò Þèñóè" è "Áàòèèèð-áíñðàí ýæýðè". Óááðàèù, 1926 áíà".

Òèìæ, šæð ááð òíðìš¼ðæð àæçèð àèðáíæ àííúý è¼ðà¼fæí àèàà Ìæñé¼fæí òðàí è³ð³í òæò°àí. Ìðí•à ³çòæí, íú°èù ìàðàè-ðàðíèè ààçà áóèìàð, èàáðfàð áðàòè¼, àæçèðòæðfà¼ ààðáñàòðàð•à áà°úòùíáà áàðùí áðìæ¼, áàçìàèàðfù¼ òèìæðèàáà – šæììæšà èæ š³f³ìðæèè èèèáí òè-ðàæàà ñà•úèùò òààà.

Øóèàè áóéùó•à òàðàìàçòàí, Èíìíòíèñðèè Èæøðæð Ñíþçù ¼fáíá¼ ñææñæðàí òàèùíèùòšùí àèùí áàðà šæì øæfáð èíáà òñ òàèáíæ èæøðæð áàçìàšù ìæðð òðà¼ è³í ¼fæááíæ òóéùèà. Óè òæ¼fæ 1925 éúèèà "Èðàñ-íàý Áàòèèèðèý" àæçèðàíæ "Èíìíííèèèý" òèææí òóòùìðà òæ¼àòáíæ ààðèù°à èèèè. <sup>18</sup> "Èíìíííèèèý" íú ñù•àðà ààòèà•áíáà ááf òíú¼ ííà-ìèñèášùí àèùðùí íéìøðíðíóíú è¼f ò¼ííáà òíð°àèíú°, Èfæè Èíìèðàð ò³òñæð èðìèáí šæì óè "Èðàñíàý Áàòèèèðèý", "Ìàðàðù Áàòèèèðèè" íáíèí ááðæ ñù°òù. Øæfáð "Èíìíííèèèý" áðàðèèè èèìæèæ òàðàòùèèà", – òèì àèèèèèèèè 1926 éúèèù¼ 25 •èíóàðùíáà òf•áí èíìíííèèèè¼ V Á³ðè ààò°íðò ñùàçùíáà. <sup>19</sup>

Ñàòàðùíáà 30 ìà¼ èíìíííè à•çàšù áàðèù•úí, òà•ú èà 600 ìà¼æç ý°úí òúf šæì áààò èíìíííè èæøáíæ áóéùóúí è¼f ò¼ííáà òíðíí, ³èèè èíìèðàðù àæçèðòæðfà¼ æèàáà òèðàæùí òæìæðèèáðèèè è¼áàè òèì òààà šæì èàíðèíí ìðàçèàèòíú ñíñðààùíáí è¼ àèðèà à•çàíú ìàðáó•àð èàìíáíèýšùíá ýòàíèù èðàí òæ•æáíèè¼ òóðàšùíáà è¼ðšæðìæ àèðè. Óíáà "Ìòù þèñùè" – 10 000, "Áàò°íðòíñðàí èæøðæðà" – 5 000, "Èíì-ííííèèèý" 5 000 òèðàè òóáàæùí ýòèàð•à òàéèò òèèèè ìà°ñàò òóéù-èè. "Àæçèð àèàùðíà•áí ý•áèèèà ý•áèèèà ò¼áàè" òèææí èíçóíá è•èàí èèèèè.

**Èæøðæð ìàðáó•àðù àèàùíáà ý¼ú áóðùñðàð**

Áààðìáíñà éúèèàð àfà•úíáà Áàò°íðòíñðàíáà áèè è¼í ý¼ú áàçìàèèð áàðèù°à èèèè¼ ý¼ú òíðìíò ò³f³¼fæ ìàðáó•àð°à áèè fóð òíèù è³èìèòà-èà¼à òà°úíáà š³èèèè. Áùè ñíðíðfà "Áàò°íðòíñðàí èæøðæðà" ìáíèí "Ìòù þèñùè" àà 6–8 àèðèèè áóéùí ñù•à áàòèàè. Áàðàšàí-áàðàšà òàààòèà-•áí, áíú° òúíá ìà°ñàòù šæì áóðùñðàðù áóèìà•áí, èæèšæ ¼f ò°úòñù-èàðùí òààà àèìà•áí áàçìàèàðfù¼ ñàìáíáí òùò è¼áæèáí èèèè¼ Áàò-°íðòíñðàí ³èèè èíìèðàðùí íéíáæèfáð ñàðà è¼ðàðæ ìææ¼ð èðè. 1926 éúèèù¼ 23 òáàðàèèáíæ Áàèðíðíí èíèèàáèýšù ò¼áèíáèàà òàðàðfù ñù•à-ðà: "Ìàðáó•àð áàçìàèàðùí¼ ñàìàšùí è¼áæèáí èèðà¼ ñææíèà šæì òà•úíffù àðòù ñàðùòèàìàò ìà°ñàòùíáà, ìòííáèè ñàðàèèàð ¼ðèèè¼ èèèèè òèì òàáùèà:





Èèèäæí øe•úðfàðfú èšœ Ñ.Àäèø "òàðàèðàðú íáíæí" áèø ò³ðè³íäœ á¼èäí òàðæ: 1) áóúè íàfáí; 2) èèèäí àðœí èàííáíèÿ; 3) ¼ðœíäœ èèàó; 4) ñíòèàèèèçí ò³f³¼; 5) íèí – èííñíííè, š³é³øíæèí. "Áúèàðfà ¼ðœíäœ èèàófáí áàø°àšú àðòú° çàðàðèú ò¼áàè", – òèí òœ àèèäœèè óö öè.

Íøí ó° šàíäà áàð íœ°œœ "²ñ éúè òóè•áíäà 3 òàèœé" òèí àðàèà. Íœ°œœíä¼ èñàíà ¼è è•òèààðfú œœèäí èðœ, ùñúíèäí òà, ò³í ³ñ òàèœèá íèíäœé áóèúð•à í³íèèí šó¼ í³œððèðèèèðòà¼? "²ñ éúè ÿñáíäœ ááf äœçèð òèðœšàíäœ é³fäœ ÿ°úí Òœáœðñáèœð, ÿfúòñíèàð òóíèèè àèäú°.

"Áàø°íðòíñðàí œœøðœðà" áèðàíäœ òœðáèœœíäœí, øóíäà ¼fáíä¼ °œœíäí øúìàðò°áí ÿfúòñíèàðúíáúf fà Òœfáð òèçðœèœ òóèà. Óðúíäà•ú Òœáœðñáèœð fœ Òœfáð íáúèè íœíœœð ÿfúòfáí ¼ðáí, èííèðàð ÿfúò•à è¼ñœ áàøèà-íúèàð. È¼í Òœáœð ÿfúò ò¼áàè, àf, èœèè è¼í òàèfà áèðœ òíð•áí íœíœœð fœ ÿfúð•à èèœíáí ò³ø³íä³èœð.

Øóèèé áóèšà èà ááfá¼ Òœáœðñáèœðáááfá òœðáèœœéšà, óèàðfú òðúí-ääðfà•ú Ò¼úðòàðfú, áðàðšáfèèèðœðfá¼ ñœáœíðœðáí àñúí šàèúð•à ³èðœðœšà áàð.

Íf•áí íœíœœð è¼í èèèœ, èœèè øóíú¼ é³fäœ òó°šàíú éúðfáí •èáœðœ. Ò òðúíäàðfà òèèœœœèðœàœ šúòšàó øe•úðfàð•à šúòšàó•à òàðà-áíäà è³ñè³. Òèèœœíä è¼áàðœ ó°úèfàð. Ááfá¼ èèèœñœé áóðíñ áóèúí, íúíà øóè èœø œfèèðœðfá¼ íðíòáíðúí àðòòúðúó, àèàðfú òœðáèœœœ¼ ÿøà òíðà.

Ááfá¼ Òœáœðñáèœðáááf, èííñíííè ÿñáèœðà áú•à òèèèáí äœçèð òàðà-òúó ÿøáíœ áàðíà° àøà •úíà òàðàí èèèäèèœð. Øóíú¼ ³ñ³í äœ äœçèðòà¼ òàðàèúóú ñàíáíáí àðò°áíú þ°. Ááfá¼ áàø°íðò èœøðœð äœçèððáí àèäú-ðúí ó°úð•à ³èðœííœœíäœð œèá. Àèàðfú äœçèð àèäúðúó•à ³íáœí òíðíð•à èœðè.

Äœçèðáááf ³ñ èœøáí òóèòúð•áíäà íúíà íøí ³ñ òàèœèðà àè•à ò°ÿáúf". áúç°àñà àè•áíäà, "Áàø°íðòíñðàí èœøðœðà"íä¼ áàðíáíñá éúèäàð àfà•úí-ää•ú ò³í íðíáèèáíšú ò¼áœíäœèá ñúèáúð•à òàèòúí òàèà: Òœáœðñáèœð – è³èíœðèè – òèðàè.

Áàø°íðò èœøðœðà áàçíàšúíúí¼ Òœáœðñáèœð íáíæí áœèèœíàøáíœ èœ è•òèààð èðœèè. "1927 éúèäú¼ áààóñúíáí Òœáœðñáèœð íáíæí ÿø ÿé•à šàèúíáú, èçœí àèúí áàðúèà"<sup>22</sup>, – òèí ÿfà ÁÈÈÑÌ ³èè èííèðàðòúíú¼ íàðáó•àð á¼èääá í³àèðà •.Àíàíðàè. Áàø°íðòíñðàí áóéúíñà 400-fœí àøúó Òœáœðñá èçœíèœíœ, òèèœí þèääð áàð áàð íð•àðòà. Øóíú¼ 137-šà (129 èð-ááàð šœí 8 òàòúí-°úf) "Áàø°íðòíñðàí èœøðœðà" íáíæí "Íøú þèñúè"àà òàðèœèè. "Áàø°íðòíñðàí èœøðœðà"íäœ – 33 áóúè Òœáœðñášà, 1 ÿøñà-Òœáœðñá, "Íøú þèñúè"àà 41 áóúè Òœáœðñášà šœí 2 ÿøñà-Òœáœðñá èçœíðœ òíðà", – òèí áèèäèèœèè èèèíñá áàð ááèáðèèœè<sup>23</sup>. Íøííäà ó° áàø°íðò èœøðœðà áàçíàšú é³í šàéúí 5-6, "Íøú þèñúè" 7-8 èíð-ðàñíííäáíðèÿ àèúóú òóðàšúíäà œèðàèœ.

Øóèèé èðáí, 20-ñá éúèäàð àfà•úíà "Áàø°íðòíñðàí èœøðœðà" èœ, áàø°à áàçíàèèð è¼áèè ¼è, ¼fáíä¼ Òœáœðñáèœð ñáèèðœðáí èœèáèèðàð¼äœ ³èáœœœ, øóíú¼ íáíæí äœçèðòà¼ é³èíœðèèšàí áàèúðúó•à, íàðàðèàèèð-fú¼ éúèäàíúðà° ñú•úòúíà í³íèèèèèè àñúèà. Áóúè Òœáœðñáèœðà, ÿøñà-Òœáœðñáèœð íáíæí òàð àøà •úíà àðàèàðèèè òáàèèèèè, óèàð ³ñ³í äœçèð ò°òñíèèè èííòàðáíðèÿèðú èà ¼ðœèðœ.

Ààçìàèàð èàðèì ãðàðèèàðùíà Ì/ñè

ÀÈÈÑÌ-àù¼ III Á³ðè ààð°íðð ñùàçù àèàùíàì (ìàé, 1929 éùè) òíù òèàðèè¼ ðàì ¼ðèèðà¼ áóéùíñà ñàðàèàð ðàçèàíà. Øóèàð èçèèàíàè ààð°íðð ðàððð èèèðèà ààçìàèàðùí òéùùùíñà ÿ¼ù àèðààèèð°à Ì/ñà-ðà¼ ðàì "Ààð°íððíñðàì èèèðèà"íà¼ èñàìàì ¼fàèèððà¼ ðùíù° ³çò³íè àèùíà. Ñùàçà èðè ààð°à ìèñùèèèèèè ìàíèì ààðèè èèèèè ðòñ ðàèèàíàè èíñíñíèèè àèèèè ñù.àðùòùí Ì/ðèèè¼<sup>24</sup>. Ñà° òùíà àè.à èèèèè àèèèè ¼ðè¼ òðùíèù áóéùð: "Èíñíñíèèèè Ààðèèèèè" ðèì àðàè.àì ³ð-ÿ¼ù ààçìà-íù¼ Ì/ðèèèè ðàìù 1934 éùèèè¼ 6 •èìèèèèèèèè àìíùÿ Ì/ðèèèè. Àèèèè 4 àèèèèè áóéùí 10 è³íàè ààð ñù.à. Ìðàìèù ì³èèèèèèèè - À.Àààèì.

Àèè èùè ÿñàíàè "Ààð°íððíñðàì èèèèè" à¼ðð ì³èèèèèè èèèèèèè-ðà: Èèèèè Ìà.àçíà, ãìðààì.èèè èèèèèèèèèè, Ñìà° (Èñìè.èèè) Ààðù-òíà, Èèèèè Èèèèèèè.

Òè àà°ùððà èèèèèèèè ìèñùèèèèèè àèè èùèèèè òìðìòù àèèèèèèè. Èèèèè-ðàèèè Ìèèèèèèèè èùèè.à ààèèèèè, èèèèèèèèèè ³èèè èíèèèèèèèè ÿèèè àèùíà. Èèèè è¼ àÿíùèèèèè ðòíàà: òèèè, •.Àìàìèèèèè ààèèè, á³ðèèèè èè èèèèèèè èó¼ùíàì ðàìèèèèèè.à ÿèèèè.

1928-1930 éùèèèè èèèèèè àèèèèèè¼ •èèèè ÿfìàèùíàì èèèèè àðà-èèèèèèè Ì/ñà¼ ìñíðì áóèè. 1928 éùèèè "Ààð°íððíñðàì èèèèè"íà¼ èñàìà èèà ÿfìàèè àèèèèè ààèèèè. Èèèèèèèè èó¼.ùí, èè.ìè 4-ñà àèè òìðìè èèèèèè.à èèèèèè. Øòíùù ¼fàíèèèèèèè: àùè àèè è³èèèèèèèè áóéùíñà èèèèè 1-ñà àèè ààèèèèèè ¼ðèè. Øòè ò° àà°ùððà •èèèèèè 1-ñà àèè ðè ¼f òðùíùíàà òèè ðàì ðèèè èèèè ààçìàíù òèèè ÿ°ðàì àñùí òàðàðà¼ àà òíù ààèèèè ààèèè ò°èèèè¼. Áùè ¼f ñèèèèèèèè àèèèè àèèèèè èèèèè èèèèè èèèèèèèèèè¼ àðèèèèèè, èó¼.ùí àèèèè àèèèèè èèè.àì "à¼èè" èèèèèèèèèè èèèèèèèè ð°à ñù.ùòùíà èèèèèèè.

1929 éùè ààðàìùíàà èèèèèèèè ÿñèè àèèèèèè èè ¼ðàì èèè. "Àèèèèè-ààèèè ÿ¼àèèè à¼èèèè èèèèèè ààðùò ìàíèì ò°èèèèèèèèèè¼ ³èèèèè¼ ààð òàðàðàì ààðùð.à ðàèèè", ðèèèè Ì/èèèèèèè ñù.ùí ÿè èèè "Ààð°íððíñðàì èèèèè". 25 ìàè ðàìùíàì àèèèèèè¼ àèèèèèè èèèèèèè èèèèèèè èèèèè ààèèèè.

Áùè àèèèèè ààð°íðð ðàì ðàðð èèèèèè ààçìàèàðùí ààð-ààðàðà ìàíèì àèè òù.ùf àèèèèèèèèè ÿèèèè. Òàì ìèì ñíñðà èèè ðàààèèèèè à³è³ì è³ñ ìàíèì ììàðàð ñù.àðùò òìðìàèùí òèèèèè ààèèèè. Ì³èè àà-èè.àèèè.à, Ì/ðàíàèèè ààðàèèè.à àà.ùèèè.àì àùíààè ðàìààð •èèèèèè ðòñ ðàèèàíàè áóèè. Ìèèèèè, 19 ìèèèèèè (1929 éùè) Ìèèèèèè¼ 12 éùèèè.ùíà àà.ùèèè.àì òððà° ììàð "Èíñíñíèèèè Ààðèèèèè, ààì àíààíè ìèèèèè: è 12-è àíàíàèèè Ìèèèèèè - 100% àíàíàíàí ìèèèè!" ðèèèè àà çòùíàà àìíùÿ Ì/ðèèèè.

1930 éùèèè ÿf.ù ñèèèèèè àðìàè.àì ðòíààè ò° ààðèèèèèèè ðàì ðàð°à ààçìèè. "Ààðù Ààð°íððíñðàì, 60 ìà¼ ñèèèñ ñí°íðàðù!" ðèèèè ñà°ùòùò ìàíèì àñùè.àì àùè ììàðàð¼ ìà°ñàðù - ñèèèñ ñí°íðàðù òàíùò èèèèèèèè àì èèèèèèè èèèèèèèèè¼. Øò.à èè ìèèèèèèèèè¼ èñàìàèèè àèèèèèè ò° "òñ-èèèè" òìðà: "Ñèèèèèè ìèèèè ÿèèèèèè?", "Ñèèèñ àðòùèù ìàèèèèèè ìèèèèèèèè èè èèèèèè àðèèèèè" è.á.

ÀÈÈÑÌ ³èèè èíèèèèèèè àððìèù ìèèèèèèèèè ìèèèèèèèèèèèèèèè èèèèèèèèèè èèèèèèèèèè òíàà èíñíñíèèè¼ òàðìàèèè.ù òððàèùíàà òàðàð òààòè èèèèè, "Ààð-



“*ጥዕና ትረጉም*” ከሐዘን ጋር ጋር ለመጠቀም “*ፍላጎት*” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “*ፍላጎት*” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።

እነዚህ ስራዎች ለጥቅም ላይ የዋለው ነው። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “ፍላጎት” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።

ግን የደንበኞችን ጥያቄዎች ለመፍታት ለሌሎች ስራዎች ላይ ጥያቄዎች ሊያውጡ ይችላሉ። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “ፍላጎት” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።

“የደንበኞችን ጥያቄዎች ለመፍታት ለሌሎች ስራዎች ላይ ጥያቄዎች ሊያውጡ ይችላሉ። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “ፍላጎት” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።

ስለዚህ የደንበኞችን ጥያቄዎች ለመፍታት ለሌሎች ስራዎች ላይ ጥያቄዎች ሊያውጡ ይችላሉ። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “ፍላጎት” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።

**ፍላጎትን ለመጠቀም ይገባል**

“የደንበኞችን ጥያቄዎች ለመፍታት ለሌሎች ስራዎች ላይ ጥያቄዎች ሊያውጡ ይችላሉ። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “ፍላጎት” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።

30-ኛው ዓመት ሲቀጠል “የደንበኞችን ጥያቄዎች ለመፍታት ለሌሎች ስራዎች ላይ ጥያቄዎች ሊያውጡ ይችላሉ። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “ፍላጎት” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።

በዚህ ስራ ውስጥ ለጥቅም ላይ የዋለው ነው። ለምሳሌ “ፍላጎት” ለመጠቀም “ፍላጎት” ወይም ሌላ ስም ለመጠቀም ይገባል።



òàéàòòòò. Ìèí òé è°àí "Bf·à èèèèèè" èñàìáíáè 3 ìòðfòèà ñèòíòè òèòòà ÿffù".

"Ìèí òéèèèè ìàèfàíííà òèà ÿù òè° ààèàì. Èíèòíç èèèèèè òíð- ìíðíáí ñèòíòè òèòòà òéèèèè" – áúè þèèèð Æ.Èèèèèèèè.

Àðòàààí·ù ðàíáàððà èà øè·ùððàð, éùððàð ààèìà àèðàíáè ¼f òðíííí òààà òíðà. Øè·ðè òèèèèèèè àáðòèð áèð èðàí, ààðíððí¼ ààð ð¼fà ìáíòè àèðàèè. Ìòèèèè, 16 ìàðð ðàíí ·.Ñòèèè èèèèèè àà·ùèèè·àí. "Èíì- ñíìè ìèíá¼ òèèèè òèðàèèèè àèðèèè èà¼áè, èèèè ÿòàìàà èè òèèèè èíìíìè è³òèèèèè ðèì òíí¼ àèèèèèèè ààèèèèèè. "Ààè°íððíððàí èèèèèèèè" ìèíá¼ òéèèèèèè ÿòàíè òè° ààè°àíáà è¼ ÿ°í èèèèè àòèèè, à³à³ "Èàíèííí" fòð òàòíð ìáíòè òíðíìè èà¼áè ààè, òòèù òàíèù ðèì ìàððð èùð èùðèèèèè ÿ°í èèèèè. Óè ìèíá¼ fà ìáíòè ààðèè ¼èðàðè", – òèì ÿfà ·.Ñòèèè ààð ð¼fàíáè.

28 ìàðð ðàíííáà Á.Àèèèèè ìàèfàí òíðà. "Òéèèèèèè òðííðííà èíìí- ìè àèèèèèèè àà òòèèèèèè. 1-ñà øè·ùððí 27-ñà èùèèè "Ààè°íðð- ìíðàí èèèèèèèè" àèèèèèèè ñí°òí", – òè òè. Àèèèè ò°òíðíèèèè·à òè ¼fàíá¼ "èèèèèèè èèèè" ìííìàèèèèè 1-ñà èùðfí ðèì "Óðìáí àðòí- àà" òèèèè øè·ùððí òè°àèè èèè.

Èèèèèè ààèìàèù áúè ìííððà òðííè òéèèèèèèèè èè ÿðàèèè òðíí à¼èè. Áàð ìèèè ðàíáà Í.Ìíððííèèèèèè¼ "àíðíí ìèèèè ñíííí°òí" ìíìàèèèèèè ð³è àíííí òèèè, Í.Ìàèèèèèèèè òíðíðííà 115 èùè òòèèè èèè àèèèèèèè. Ìòèèèèèè òíðíìèè òà°ííáà ð³èèèèèè ìè°èèèèèè ñí·à.

"Èàíèííí"í¼ ÿfíòíèèèè·à òéèè ìàèèè ìáíòè ñí·ùòí èèèèè àáð ààèìàíí – ààèèèèð ð³í òè·èèèèèèè "Èèè ò³f³íí" àèèèèè (òèèèèè "Èèèèèè") ÁÁÑÑ ìè·àðèð òàèè° èíèèèèèèèè ìáíòè ààðèèèèè ààè°íðð òàèèèèè ÿfíè·àí è¼ ÿ°òí ààèèèè òèèèèèèè èíèèèè è·èè èèèèè ÿòèè. "Òèèèèèèè ìàààííáèè ÿ°òàí à³ð³ ðèì ñííáàð òéèèèèèè òàèèèèèèè òòèù ÿòàí àèðàð- èèè àòèèè·à òàèèèèèð. Æèèèèè èèèèè Ñòàèèèèí¼ è¼ðèèèèèè – ñíèèè- èèèèèè òàèèèè ðèì òàèèèèèè òííííðèèè ìàðííà ìèèèèííè ÿfíèèè, þ·àðí òòàíèèèèèè ðèì òàè ÿ·ííí ìáðàèè, ààèèèè·à à¼èèèèèè àò- èèè·à òàèèè", – òèèè èíèèèèèèè òàððòàðííáà. Èíèèèè ìáíòè àòè- ñíèèè èèèèèè èíèèèèè·à ·.Àèèèèèè, Á.Þèèèè, Ò.Èèèèè ðèì ààè°íðð, òàðàð èèèèèè àèèèèèèè ì³èèèèèè Áààòè Èèèèè èèè.

Òéèèèèèèè ààè°à à³òè òàè·àí ìèííèèèèèèè "Èàíèííí" èèèèè ìíçè- òèèèèíí ¼fàèèèèè. Ðàìáí àà àèèèèè òòèèèèè ìfíí-ìfíí àíèèèèèè ààèèèè ðèì ò³ðè³ è¼èèèèèè àáíè è³f òíðíòí àð°àèèèèè òèèèè èèèèèèèèè fòð þ·àèèèè èèèèèè. ÁÈÈÈ ðèè èíèèèèèí¼ IX èííòà- òàíòèèèè òàðòíííí òòèèè·àí "Èàíèííí"íí – 10 ìà¼, "Þèù èíìò- ìàð"íí – 8 ìà¼ ààíà!" òàðòííí àòòííí ¼òèèèè. 1934 èùèèè¼ àà- èèèèèèè ààè°íðð àèèèèè ìè ààðí – 1500, òàðòð àèèèèè 3082 ÿè- çàìèèèè·ùíà òàðàèè. Èèèèèè, òàààèèèèèè òèèèè è³è¼èè è¼ òèèèè ààèìàèèèè è³èèèèèèè ñèèèèè àòèèèèè òàííð·à òàèèèèè, "áúè òèè è¼í èèèè ò³àèè èíèèèèèèèè (àííèè°, Àð·àèè, Ìèèèèèè, Çèèè·ò- òà, Ò·àèè, Áàèèè°, Òèèèèèè) àíèèèèèè òàðàðòàðííí¼ ð³íðèèèè àò- èèè òíðà", – òèì, à³òè·èèèè èíèèèèèèè·à ÿíèèèè.

"ÁÈÈÈ ðèè èíèèèèèè ò³àèèèèè èííðèèèè òèèèèè òàèèèè. Óíí¼ àòèèèèè ðèì ò³àèè ¼fàíè òè·èèèè òèèèèè èùèèè·à òàèèè", – òèì òèèè èèè "Èàíèííí" ¼fàíá¼ àáð ðàíííáà.

Éœœœœ ìàòáó•àòù òàððèòùíàà ³¿òœí °œò•è è¼ð³œòìœ ìàíœí òèðàœ éúéúó ìòí ðœ¼áœèà 1934 éúèää ààœèàíà. Òœàè•è, áúíààè è¼ð³œòìœíœí ðó¼ ò³áœè éúèèòàòòàðù ¼ffœðáíá¼ íèáíúí àðòòùòùí ¼òœ¼à òà°úíàà ðàííðòòàð ááœðœ. 5 íèòýáðù ðáíúíàà àœçèòòœ "ààðà òà°òà" òèãœí ðóá-ðèèà áàðèú°à èèèáí, òíàà éúíòðíèù ðáíààðòù ¼òœíœ¼ñàœòðá¼ èñáí-èääà ýfüèà.

Áúé "ààðà òà°òà" áàð ááíœ ñù•úí °àèìàé, àà°ùò-àà°ùò °àààòèáíúí òíðà.

**Ò³í ìà°ñàò – "òàèù° áíøìàíààðù"í òàøèàò**

Áàø°íðò éœœœœðà áà¿ìàèðù ìøííààè •œì ðœì ñœì ìàíœí 1937 éúè-•à àý° áà¿à. "Èáíèíñù"í¼ áúè ò³íèœíœðá áàø°àèàðòù á³òœ éœœœœòœí àèùòùèúí òíðíð•à òàéàø ðùìà°. Òèàé ò¼áàè, œèáèòòœ. Òèè áàð ð¼f ³ñ³í àœ èáðàèœðá è¼íèœí ò³ðíœèèðáœ òù•ùò, èèää á³é³ì °òò°ùò ðœì øèèèœí¼ òíè•íðí ñíè•áí àè•áí ìèèàœ ìàòáó•àò ð¼fáíá¼ íèíàœ è³ñèœ ýéœ áóèà àèùòùí à¼èà•áí•à •úíà øóèàé òíèíèà. Òíðíð òàèù°òù ífà° éúèääð áóéú è¼ðœòœñèè °àíèù àœ¼áðòá¼ íèñáè áàøèáíùòùí ñà•ùèáí-ðùòñù éúèùýfià ìàíœí òàíúøùò áòùð fà, òœðáíèà èœ. Ñ³íèè áúè éúèää àœçèò "òàèù° áíøìàíààðù"í òàøèàò" fù ¼fáíá¼ ò³í áóðòùí èòáí àèà. Éèòœèè, áúíà 12-ñà ðáí. Òè fóð òíðìàòòà ñù•úí, "Íòùç áíø-ìàíààð" òèãœí áàðòœí-áàð œéáàðòœí òíðà. Òíàà "ýíèèðàòèýèà éœœœ¼ñà Æ.Òðíòèèè è¼ð³œòìœ¼ áóéúíñà íèíòðíðíè•áí, ñíñòàáúíàà Ýðàèèà, ðàèèè, Ñàðáàðýèíà áóè•áí "Ìàðàèèèè¼fœ" ³¿ò³íœí ñóà áàðòùòù" òœáœð èòàèè ðœì ìòí ñóà ìðíòàñúí¼ áàøùíàí àfà•úíàñà ìðíðíèíèù èèèòàðàèœ. Èàí íèíàœ ðíðàò àèðáœí, íèíàœ ýòàí àè•áí, èàí íèíàœ ðèçàðùfèù° áàèääðáœ – áàðùðù èà òàððèèèè. Àfà•úíàà "Áàòáí•à òùýíàð èòà¼fœ, øíèíèíèù°òà, àèèáðñèýèàð ýòœ¼fœ, °íðíð°íñèí°òà ðœì òàððíðèñòèè àèòòàð œfàðèœ¼fœ •œèáíèœíà¼ñàèœð ýòà áóéúíñà °œðœðœ¼ çàèèð•áíèáðù" àè-ðáèœ. Ñóà ìðíòàñúí òóèùðùíñà àœçèòòœ ý°òùðòùòùfù¼ ñœœœè-íñèòíèí-àèè ìà°ñàòù áóèà. Èàøàèœð è¼áèèèœ òì ðáèùò, áàð-áàðàðáíœ °àðà-òà øèè òýòùò, èèää íèíàœèfàð è¼fœ è¼ðáíìœ¿ áíøìàíààðòù òàfàðòùò ðùèòàòùíàí è¼ à°ùèèù, °úéúò òàèèðèèà, ¼fàèèù øœòàñòèðòœí °íðíèíò áúíà øóèàé áàøèàíà.

13-14-ñà áàðèœòàðàèèè ðáí "Áàòáí•à òùýíàð èòà¼ñàèœðá, ýòùç-èù°òàðùíàí øàø°áí òàøèñòèè ááíàèòòàðòù p° èòàððáœ!" òèãœí ñà°ù-ðùò à¿òùíàà ñù•à. Áúíàà "Óèàð p° èòàèèðáœ òàéàøòœð!", "Òàøèñòèè ááíàèòòàð•à ¼èè!" , "Òàøèçì ýèñùèàðòùíà è¼° àòù ò³è³ì òàèè èòœ-áàf" òèãœí èñàí ìàíœí áà° òœáœðòœð òòùí àè•áí. Ìòí ðœ¼áœèà "Òà-èù° òàèèðáí" ñà•ùèáíùòù á³á³í àœ æòðíàèèñòèèèèè èè¼ òàðàè•áí áóè-•áíèù°òàí, áúèàðòù¼ àà ìàòòò ìèíòðíðíèíí ýfüèèòùò è³í èà¼áè ññù°.

Éœœœœð áà¿ìàèèðù "òàèù° áíøìàíààðù"í òàøèàò•à ¼f ³è³ò³í èíáàðàðáœ òùòùòà. áúf•áíùñ°à àððù, òíðíð èèää ñíè•áí àè•áí ðáíðàññèýèàð òòè°úíù òàààèòèýèàðòù èà òðàí ¼òìœ. Ýèàèèè ì³œððèðòœð •àáàòèèà Àìàíòàé, ðœèèð Ìà•àçíà, áíðááí•œèè Éáááèíèíà, Ñíà° Ààòùòíà, Éòìœ Òœèñíà, áœèè Ìíðòàçèíààð °òè•à àèúíà. Òàòàð àœçèòòáíá¼ áàø°à ì³œððèðòœðáíá¼ ýfüíùòùí ññù°èàèðù áàð œèà. Ñ³íèè 1937 éúèää "Èáíèíñù" ìàíœí "Íòù éúíìòíàð" fù¼ èèáðáíœ èèà òà-

äaëöëy áóëäúðüë•añ, Àääóë Ñlëíáá ààø°íðòñà ààçìàíü¼ ì³öæððèðà áóëüí òàèà, æ òàðàðñà ãæçèð •éíòàð àéúíáí Õæàë Ñlëíááðü¼ °óèðàì-•ášü ìáíæí ñü•à. 26 ìàéíà óíü °æíè Ìíððàçèí àèüðòüðà. Õë °óë•à àèüí•añ, Ñæð¼æ Èàðèííà èèè. 6 ìéðyáðíæí ãæçèðèæ Áæšèæ Ìæ•æí¼ííáà °óë °óy. 1938 éúèäü¼ ìàðð àéúíáí – Ñ.Áàéíóðèí, ñáíðyáðíæí – •.•àéíéí, 1940 éúèäü¼ áàðüíáí – Ç.Èñéííàèðííáà, 10 ìéðyáðíæí Õ.Áæøðíà ýöèé. <sup>25</sup>

"Èííñíííéäò Ààðèèðèè" ãæçèðà ì³öæððèðíæðáíæ òàðàðà ýííüø áúè éæšæððèí ñà° òúíà àyóèüðà áóèà. À.Áàáéíááí šó¼ 1937 éúèäü¼ èíáíáíæí ãæçèðèæ àðæñíàèè èðà¼ Á.Èèðüyííà°à é³éíæðàèè. 1938 éúèäü¼ àáäó-ñüíáà óíü¼ òðüíüí È.È.Ñóðàðáá àèèè. 1939 éúèäü¼ òááðàèèáíæí Ñ.È.Òèà+áá ì³öæððèð áóèà.

Í¼úíáí "Èáíéíñü"•à æééíáí òàèð°áíáà, áúè ìñíðíà æíæèèèð óíáà ðæðæáíæ ìáíæí ááíæ ñèèèèè. Ñéðæéáè, Íóðèéíáü¼ áàðàð áóèüóúíà 100 éúè òóèüó àé°áíèü (11 •éíòàð, 1 56) Ì.Õæé, Ì.Ìàðàð, Õ.Èèðèì, È.Áæðæíæð á³é³è ðóñ øà•èðüíü¼ øè•üðíàðüí ðæðæáíæ èðè. "Ìðàááà" ãæçèðàíæí "Ìóðèéíáü¼ ¼èá¼à òóðàšüíáà öæ°è°æð" ðèí àðàè•áí ìæ°èè è¼ñáðàí ààçüèà. Óíáà øà•èðíü¼ ¼èá¼à ìáíæí áæéèà øàó-øüó, áàðøà-íü¼ Íóðèéí•à çàìèñèà ýíúóü, ó•à òðèñðèàíáàðñà ¼èáðáæ èæ¼æø èðèéí-èááá šæì •àèèšáí ðæùíèì èðàðáæ áæ•æíæ àèðáæíèááá áæéí èðàèè. Íóð-èéíáü¼ òæèà ³í³ðš³í áóèíáóü, áàðü ðèè áðà+ðàðíü¼ šàè°úí òáíèü-èü•ü àð°ášüíáà •úíà óíü¼ ¼èáí òàèüóü èçáàðèáíà.

Èüè àíà•úíà æíæè àèððèðíæ ý¼ú èñáíáæð è¼ðáíæ áàðèàè: Áæè Èàðè°íà, Íóóí áíèííé, Íæèì Èíàèááè, Ì³ó³ðàèí Òàæè, °áàèð Ààýí.

Ñáíðyáðíæ "Èáíéíñü"íü¼ áàð ì³öæððèðà èðàí È.Õæððèáá ðæ•æéáíéíæ. Ñlëæ óè 5 áé •úíà àðæñíàèè èðàí ³èä³ðè, 1938 éúèäü¼ òááðàèèáíæ òááàèèðèü° áóðñüí Á.Ìæ•æí¼ííáà•à é³éíæðàèè.

**Ìèèèè ààçìàèèð ðóñ àèðàèèðüíà è¼íæ**

1928–1930 éúèäàðíà éæøðæð ìàðáó•àðüíü¼ •æðèí ýííàšüíáí èàðèí àðàðèèèášüíà è¼íá¼à òà°úíáà æèðàèèèá. Òà¼æ 10 éúèäáí, éæ•íè 1939 éúèäà, ðóñ àèðàèèðüíà è¼íá¼ ìæíüèèèšà èèèáí òüòà. Ìæçæèí, "Èá-íéíñü" ¼íáíá¼ 9 èèè šáíííáà "Ààø°íðò ýíúóü ðóñ àèðàèèðüíà è¼íáðà¼ òóðàšüíáà•ü ìæíüèèèèææ òàðàðà" áúíà ìèíæ ýíà. "Èàðèíèàøðüðüè•áí àèðàèèððü¼ òííàðè ñèíðàíàšü, éæ•íè ³íáæð ñèíðàíàšü áàø°íðò š¼ííæðá-íá¼ æ, ðóñ š¼ííæðáíá¼ æ ³íáæð ñíñðàáüí ¼í ýíáíæ àèüí á³ðíæ. Ìæçæèí, èàðèíèàøðüðüè•áí àèðàèèððà ðóñ òàèáíáæáá ò, +, ù, ý, þ ³íáæðáí èæ¼íæíááðè òíð•áí òæðáððèð þ°. Øóèè èðàí òàð, òáíáíð š¼ííæðà šáx, tsex, sment éæèè simint, xáíááá – Ñàðàjav, íí+ðà – pocta ðèí ýíúèüí èèèáá. Òóèè ðèáíè òàìèèèèyíú Sukin, Ssukin ðèí ðæ, Èàðy – Katia, Èáæ ðèí ðæ ýíúèäü.

Š³í³íðèèè, èàðèí àèðàèèðüí áóðàèñü°èü° èèèðàðáí ñü•àðíü. Šæì æíæ òàèáí ³éðíá¼ííàèèð èèèèéíáí òàèüí. Ìæçæèí, ó°üóñü áàð ¼è òæðáððà ò³ðè³íæ ¼ííæøðàðíá: ðóñ òàèà áæðáíáíæ óè "ð" òæðáðáíá¼ "ð" ³í³í à¼èàð°áíèü•úí, æ æíæ òàèáíáæ øóè ó° òæðáððà¼ á³ð³íèè èèáííá, éæ•íè "í" ³í³í à¼èàð°áíí, ðóñ òàèáíáæáá "ò" òæðáðà èàðèí òðáííèðèíèèyšü áóèííà "ì" ³í³í à¼èàð°áíí è¼ðíá. Áúè òæð ðóñ òàèáí áæ, æíæ òàèáí áæ ¼ííæøðàðíáíæ òàìíàðèèíü.

Èàðèíèàðòùðüë•àí àèòààèò òàðòùí°ù ÿíàæðfà éíìøàðòùóíü àèèàæèé àèìàíü, æ áüíüÿ ÿñ³¹ °óèèáíüë•àí àðííòðíò áüè ìðíàèàìàíü á³ò³íèèé öè èðæ àèìàíü...”

Øóè ó° éüèäüÿ 10 ààèàáðáíàæ ÿÿü àèòààèò°à èÿñá¼ òòðàðüíàà Óéàç áàçüèüí ñü•à. Óíàà øóíààè ìóíèòòàð áàð:

“...41 öæðáóðæí òíð•àí àèòààèòòù ðàçèàðð•à;

ä) áàø°íðò òàèáíàæ ñü•àðüèë•àí ÿèèé ðæéíí áàçàòàèèàðüíí ðæí æóðíàèèàðfú ÿÿü àèòààèò°à èÿñáðá¼fà 1941 éüèäüÿ 1 •èíàðòüíà òàìàìèàðð•à;

j) ÿø áàø°àðüóíü áàø°íðò ðæí ðóí òàèèàðáíàæ é³ð³ðèèé áííòààð-íòàáííüé ó•ðáæáíèèèàðfú, ìðááíðèÿðèèèàðfúÿ ðæí íáüñíòàáííüé íéíìàèèàðfúÿ áòèñíàèèèáí áàø°íðò òàèáíàæ ÿø áàø°àðüóíü 1941 éüèäüÿ 1 •èíàðòüíàí ÿÿü àèòààèò°à èÿñáðá¼è ìææá¼ð èððáðæ”.

30-ñü éüèààð àfà•üíà òàèü°-àðà öèè èèçèèèèèè. Ñííààòòàð Ñí-þçüíüÿ è³íàèéüø ðæí è³íñü•íø ñèèðèðáíàæ ðó•íø ñü•üò òæ¼áòá èèèáí òüòà. Òàèü° òóæàèü•üí è¼ðèðá¼, àéüðüóíà òíüÿ íáíðííà•à òà•üèèèèè òàðíà°òàðüí è³íæèðá¼ è³í¼fæááíæ °óéüèà. Ñ¼ü ìðíèç-áííñòáí °á¼èòòèðáí¼fèèèèèèè, òáíèð àèñòèèèèèèííü íü•íðüò, èæøðèðá¼ Òüò•àí èèèè àèðáèèè, òíüÿ èìáíèèèè ÿñ³¹ èèíáí àèðáðáæ æfáð áóè•àí ìàððèíðòàð èòáí òæðáèèèè¼ ìàðáó•àð áèòòèðáíàæ ò³í òáìàèèð áóèè. Èæøðèðá¼ òæðáè è¼íàèèèèèèèèè ñüèü°òùðüó•à, òèçèè ÿ°òáí ñüíü°òùðüó•à fòð è•òèààð áèðáèè áàèèèè. Íòí ìà°íàòòà àóüè-°àèèèèèèè öæðáè-ñííðò óéüíààðüí óf•àðüó, ðæð ò³ðè³ òóííààðfà è¼ðæíèè ìàððèèèèèè òàðàòùò, á³ðæ ì³íèèíí áóè•àí þè ìáíèíí áàèòòàèèè áèüí áàðüó èè¼ èèèèèèèèè. Áííüÿ èìíàðèèèèèèèè ÿòáí èòáí, èè èæøðèðáí ìàððèíðèèè ðóóííàà, è³ñè³, ñüíü°òáí èòáí òæðáèèèèè¼ ñæèèèèèèè òíð-ííè°à àòùðüèà.

Æ 4 èþíàæ óf•àðüèë•àí ÿèèè èíèèèèèèèè áþðíñü èæøðèð áæçèðòèðá ì³öæððèðfæðáí, ðæéèíí, áíðèíí ñáèðáòàðfàðüí 14-15 èþíàæ ²ò³èè¼ðèèèèè òàèèèè è¼íàèèèèèèèèè áíòáèèè æfáðèèèèèèèè ñà°üðà. Àðòàááí áüííàè è¼íàèèèèèèè Èòáíààèfà, Ñòèðèèèèèèèèèèè, Áàèíðáòòà, Áèèèèèèèèèè è¼ðáðáè òàèèè áóèè. °ááóè èòáèèèè òàððáðfà òà•ü èà è³íàèèèè èèðáè-òèçèè æfáðèèèèè è³íæèðá¼æ áàçüí ÿðáè!²⁶ Á³é³é Áàòáí ðó•íøü àèüííàí Áàø°íðòííòàíàà á³ðæðá 10 æóðíàè, 111 áæçèò ñü•à. “Áàø°íðò òàèèèèè 23 áæçèò ðæí 3 æóðíàè áàçüèè, - òèíí áèèèèèèèè, ìæçèè, ìàðáó•àð è³í³íæ àðíàè•àí ìæ°èèèè. - Áàø°íðòííòàí òáíèèèèèèèè 1940 éüèè 521350 ÿéçáíèèèè áæçèò ðæí æóðíàè àèüíðà”.

Ñó•íø áàèèèè•àí, öæèèèèèèèè ðæí ì³öæððèðfæð °èèèèèèèèè òíðàè•à àèìàðòüðà. È¼ òæ¼áèèèèèè áóèèíí “Èíííííèèè Áàøèèèèèè” áæçèòáíá¼ ì³öæððèðá Á.È.Áòððíà òðííð°à àèüíà. (Óè 1940 éüèèüÿ 20 ìàéüíàí áæçèòòà áòèèèè. 1941 éüèèüÿ 5 èþèáíèíí áüè áàçèòòà•à Í.Ë ðòèèèè òæ°èèèèèè). Ìèèèè èæøðèð áàçüíàèèèèííüÿ ÿèèèè è³öæððèðfæðá Áá-àðèèè Èèèííà ìáíèíí ææèè Ìíðòàçèíí àà ÿó•à èèèè.

1941 éüèè àñííòáèèèèèè áííüÿ è¼ðæí áàèòòà° áàçüíàèèð ìáíèíí ááðáè èíííííèè áæçèòòèðá èè ñü•üòfáí òó°òàè. ðæí ðóíüÿ ìáíèíí Áàø°íðòííòàíàà èæøðèð ìàðáó•àòù òàðèòùíüÿ 1-ñà ííííðí òàìàìèà-íà.



"Éxwðæðãæ iàéfai éæðæ!"

Šó•úøðai hof¼ ðãñioáéèèèèè èæðæð iàðáo•àðúí ðàðãáfã¼ àèè ifa°òà hofúèà. ÁÈÈÑÌ-äú¼ Áàø°íððíñðai ³èèè èíìèðàðúíà èæðæð ààçìàèà-ðúí °àèðàíáí ñú•àðà ààøèàòfú híðàí ì³ðæææ•æð èðàã¼ñáèæð è¼í áóèà. Ìæçææí, 1948 éúèäú¼ 8 äàèèàðáíáè Ñèèèáà ³èèèháíæí Óðàçàè •àðè-ííà ðèææí ááðæ¼: "Ñæèèèè èèèèèèèèèèè èðððððððð•à óéèèèè. "Éíñí-ííèñèèèèèè ìðàáàà" •à ýfúèèèè, ðèè áúè •úíà àf, ¼fáíáá¼ ðó•àí ðàèèèèè óó•úí èèèè", - ðèè ýfa.<sup>27</sup>

Èèðíá ³èèèháíáè Õæðáè Óáfiæððæ áóéúòñúèèèð hæí òíðð ìðàáíðèý-ðèèèèèèííáà ýðèèèèè èæðæð áàø°íðð ðàèèííè èèðàí-æððíàèèèèð áæ-ðá¼fá híðàí ì³ðæææ•æð èðæ<sup>28</sup>.

1950 éúèäú¼ 24-25 íèðýáðáíáè Áàø°íððíñðai èæð ýfúòñúèèèðú-íú¼ II ðãñioáéèèèè èæ¼æøíèèá ¼ðæ. Óíáà Ìíñðàè Èèèè ñú•úø ýhàè hæí ßfúòñúèèèð ñíðçú íáíæí ÁÈÈÑÌ ³èèè èíìèðàðúí æfæáèèððæ èæð èàððfàðfú ¼ðàððá¼ææ °úéúòúðà° òíðíííð•à hæí óèèð•à è³íáèèèè èèèè-áàð è¼ðhæððáðæ ñà°úðà. "Éxwðæðãæ iàéfai àèèèèèè èæðæé, - ðè óè, - è¼ ááðáíñá ìæ¼æððæ Òàðàðñðàíáà•ú èá¼áè èíñíííè àæçèððæðáí ñú•à-ðúíòfú ðèfèèèèèè. Øóèè è° ààèèèèð àæçèððá ñú•àðúíð•à hæí "íèííáð" æððíàèèè ðàðãáfãððæ àà°úð"<sup>29</sup>.

1950 éúèäú¼ 25 •èíóàðúíáà Áàø°íððíñðai ³èèè èíìèðàðúí¼ àððí òèðúðúøúíáà ÁÈÌ(á) ³èèè èíìèðàðúíà èíñíííè àæçèððæðáí ðàð-ãáfã¼fá híðàí ì³ðæææ•æð èðàðæè ðèèèè °àðàð °àáóè èðàèæ. Ðóñ ðà-èáíáè hó•úø°à ðèèèèè àííúý è¼ðæí "Éíñíííèèè Áàøèèèèè", áàø-°íðð ðàèèííè "Èáíèííí" àæçèððæðáí ý¼úíáí ñú•àðà ààøèèè ðóðàhúíáà h¼f áàðà óíáà. Áàçìàèèèèðfú àfíàhúíà 3 ðàí°úð ñú•àðúí, ðóññàhúí - 30 íá¼ ðèðàæ íáíæí, æ áàø°íððñàhúí 10 íá¼ ðèðàæ íáíæí áàçúð•à ðèè Õæ èðàèæ.

ÁÈÌ(á) ³èèè èíìèðàðúíà æfáðèèèèè ñíðàèèèèè áúèèè ðèèèè: "Šó¼•ú éúèèèèðfá ³èèè èíñíííè íéíòíàhúí àèè ¼çðà. Óæfáð óíú¼ ñàòúíáà 125 íá¼ à•çà èçèèèèè. Šó•úø°à ðèèèèè èæðæð ³ñ³í 3 àæçèð ñú•à èíá. Óèèðfú¼ á³è³í ðèðàæú 45 íá¼ áóèèí.

ÁÈÈÑÌ ³èèè èíìèðàðúí è¼ ðæ¼áà ñèðàððà "Éíñíííèèè Áàøèèèèè" íáíæí "Èáíèííí"íú ý¼úíáí àñúòfú èæðæèèè ðèè ðàáà. ²èèè àæçèððæð íæððèèèè ðèííáðàðèýhúíú¼ èíñíííè àæçèððæðáí ààçúò ì³íèèèèèè áàð. Ðàáàèèèèè•à àèíà èðàí ýèèèè èíñíííè èíðòí (È.Ìàðèñ òðàíí, 6-ñú èíðíòñ) °àèðàðúíòfú híðàèèííí"<sup>30</sup>.

Íèhàèèè, 1951 éúèäú¼ 4 •èíóàðúíáà ÁÈÈÑÌ-äú¼ Áàø°íððíñðai ³èèè èíìèðàðúí àððí òèðúðúøúíáà "Èáíèííí" àæçèððáí ðàðãáfã¼ ìæñúæèèè è³í ðæððèèèèè °óéúèè. Òèè áúè ðèú h¼f "Èáíèííí" ðèè àðàè•áí ááð àæçèð ðóðàhúíáà áàðà hæí, èñáíáíæí ¼è è¼ðáíá¼áíñæ, óè ðóñ ðàèèííè áóèèðð•à ðàèèè áóèè. Øóèèè èðàí, ÁÈÈÑÌ ßfæè Èíìèðàðúí °àðàðúí íèèèèíííèè ðóñ ðàèèííè - "Èáíèííí" àæçèððà, áàø°íðð ðàèèííè óíú¼ ðæðæèííèíí ñú•àðà ààøèèèð•à ðèèèè °àðàð °àáóè èðàèæ<sup>31</sup>. Íðí °àðàð íèèèíííèè ýèèèèè ß¼èèèèèèèèè èíñíííè àæçèððáí ðàðàðúò áóéúíñà ðàçíàðýèèè ðàçèèííè. ÁÈÈÑÌ ðàèííí hæí °àèè èíìèðàðúíðàðúíáà 25 •èíó-àð•à ðèèèèè "Ñíðçúíá+àðú" ß¼èèèèèèèèè íáíæí ááðèèèèèè áèèèèèèííèè ðèðàèèè éúéúò ³ñ³í ñàðàèèè è¼ðáðæè °óðúèè.



Áàçìàííú% ì³õæððèðà èðàí •ààäöèèà •àðèííà ðæ•æáíæíæ.

17 •èíòàðfà áþðí òèðùðùííàà èíííííè ææçèðàíæ ýfüèùò ààðù-  
òù òèèðàðàèæ. Áùè íæíúæèæ áóéúííà ÆËËË ÷èèæ èííèðàðù ñàèðà-  
ðàðù Ç.À°íàçàðííà ñù•ùò ýhàè hæl ìíàíèñèàíú% ¼ðæ èæ íàñàð ààðùò-  
úí àèèææèè. Àèùðùòíà ãùðíúç°àèù, Ìà°àð, Áùòáí, Æñ°úí, È¼æðñáí  
ðàéííààðùííà h³f³ìðèèð ìàñàð áóèà. 18 •èíòàðfà ýèàíðæ èààðàèù•ù  
ìàíæí ààðèàèðæ èæøðæð ìàðáó•àðùí òàðàðùò áóéúííà ðàñíòáèèèè  
èæ¼æøìòhà ¼ðèèðàèæ. 2 òààðàèèæ ÷èèæ èííèðàð "Èáíèíàð" ææçèðà  
ðàààèèðèýhùíú% ýò íèàíúí ðàçèèè.

Øðèàè èðàí, Áàø°íðòííðàí èæøðæðà 1951 éúèäù% 29 •èíòàðùííà  
ðà¼æè 10 éúèäáí ðó% •úíà ý¼úíàí ¼ffæðáíá% ààçìàhùíà ýææ áóèà. Õè  
20 ìà¼ òèðàæ ìàíæí "²ò³ ààçàðàèèð èçààðàèùííàííúíú% òèííàðàðèýhùííà  
ààçìúèà". •òðèù•ù - Æ-3 òíðìàðùííà. È¼èèèà - 4 àèð. Õà°ù - 20  
ðèí.

Ææçèððà¼ 1-ñà àèðàíæ ÆËË(á) ÷èèæ èííèðàðùííú% °íðèàòù òðùí-  
èàðòùðùèà. "Ààçàðàíú% ý¼úíàí ñù•à ààðèàòù àáffà¼ èæì•èæððà¼ è¼  
ì³hèì èíðàðàñèðàí hæl òàèèàíðàðùí °æíæ•æðèèààðà¼, èæø áùòíí•à  
èíííòíèñðèè ðæðàèæ àèðà¼ òòðàhùííà àíèùøààèèðèè ìàððèýíú% àðù-  
ìàé-ðàèìàé òæíðæðèèè è¼ðà¼áíá% òà•ù èà àáð hí°èàí•ùí è¼ðhæðèèñà  
áóèùí òíðà, - òèàèæ òíàà. - ÆËË(á) ÷èèæ èííèðàðù "Èáíèíù"  
ààçàðàhù ¼fáíá% àèàúíàà òíð•áí fòð hæl ýòàíèù áóðùííàðàðfù íàíúç  
ìàíæí ¼ðæð òèí ùòáíúíí ààèààðæ hæl ðàààèèðèý èíèèàèèèèèè Áàø°íðò-  
ííðàí èæøðæðàí ñíààð ìàððèèðèçì òòùííà, àíèùøààèèèèè ìàððèýhùíà,  
àáffà¼ á³é³è þèààøñùáí, äòçìáí hæl ò+èðàèèàáí èíðæø Ñòàèèèèè  
ñèèháf ì³õæáæð hæl àèðàèèèèèè òòùííà ðæðàèèèèè áóéúííà òíú¼  
ã¼çæè ýòáíæ òòèù ò¼úò òàèèè". Ìòííàà ò° "Èðàñíàý Áàøèèèèè",  
"áúíúè Áàø°íðòííðàí" hæl "Èùçùè òà¼" ææçèððæðà ðàààèèðèýèàðù-  
íú% °íðèàòfàðù àèðàèèè.

Ææçèð ñù•à ààðèà•áí òæ¼áà è³íàèí ¼è ÷èèæ èííèðàð òíú¼ hæð hàíúí  
áíðàèèè è¼fæðàí ààðà. Èííæ æèààæ h³é³íà³ð³ðè³è ò¼úòðàð áóèìàé.  
"Ææçèððà¼ ñèðàðù hæl àðàííðàhù þ°. Íàñàð ýfaèèð", - òèí àèèææèèèè,  
ìæçèè, ÆËËË ÷èèæ èííèðàðùííú II íèàíòíííà (26-27 ìàðð,  
1951 éúè). Àèùðùòíà ààø°íðò òàèèèèè ààçìàíú% òæèà àýíúíí áóèà.  
"Á³ðæ òæáæð-ìæ°èèèèè fæ ðòí òàèèèèè ýfüèè. Õèàðfù àøù°-áíðí°  
ààø°íðòííà•à ðæðàèè èðàí, ææçèððæ ààçìòùðà èíàè, - òèí òæðàðèèè  
ìàðáó•àð ààðàðàíú çèííæð Èíèíàà. - Ææçèð èæøðæð àðàhùííà ìííò-  
èýðèù° ìàíæí òàèfàèèèèè, àðìèè, ²ò³èè èæø¼ííà èæø èæààñù-  
èàð, ðàéííààðfàí èèèèè ñðòààíððàð, àèèèèè ðæ òððà ìæèðèèèèè  
ò°ù•áí èæøðæð ðàààèèðèý•à àèè hèðèè èèèè. Øð•à èà "Èáíèíù"  
àèððæðàííà ì+àðè, òèèèèè, èèèèè èè•ùðfàð èèèèè ààçìòùðùò àáð  
ìðííàèèèèè èèèèè èíà".

Õèè òð•à ààðùíí àðæ: ààðíðfàð, ýííàèàðùíí ææçèððæ ààçìòùðùò ³í³  
ðòííà•à ðæðàèè èðàí, "Èáíèíàð"°à àèðæ. È òíàí òè, òà•ù èà ààø-  
°íðòííà•à àòfàðùèèí, "Èáíèíù"èà àííúý è¼ðæ.

"Èèèè ñù°°áí ààðèù° ææçèððæðfà, òðè èçèèðèí èæøðæð ààçìàèèèè  
àà "Íðàààà"•à ì°øàðùð•à òùðùðùò è³íè³ áóèèè. Ææçèð àèðà ðæ°æð 6  
àà•áíà•à è¼èèè èè, ìæ°èèèèè àáð ¼è òæðàðùð ìàíæí éúèèèè, æ òíðíèèè  
èèðààñ òíðìàhùííà •úíà ààçìúèè. Õùò°ù è¼ðàííàðàíèí àèèèèè, òíú¼

ýñòæääää ááð °æúí°à hæúí•æéíú. Šœð hæíää ìíòèà° áàø ìæ°æœ æó-  
ëúð•à òæéæø. Óíää 2-3 óðúíää Ñòæèíáúí¼ ñú•úòðàðúíáí òèòàòæèð  
èèèòàðá¼ òæèáí èòæèää. Ñòæèíáúí¼ h¼ffœðáíæ húèðáíúó, óíú¼  
é¼ðhœðìæœðáíæ òàýíúó á³ðæ ìæ°æœœœðfœ èœ ýðúèúí ýðòú", - òèææí  
þèääð ááð Ç.Æíèíááòúí¼ è¿ðæèáèðœðáíæ.

### Ñíþç È¼èæíáíæ ³ñ³íñ³ áóèà

1956 éúèää¼ 12 •éíòàðúíáää äœçèðòðá¼ ì³œððèðá èðáí Ðáláèú Ìèð-  
•œçœí óèú Ààøèèí áèèääœœíæ. "Èáíèíáó" - "Èáíèíú" äœçèðáíá¼ íú°èáí  
àý°à áà¿úí èèðá¼ íæ° ìðí Òáääèèðíðfú¼ èñáíá Ìáíæí äœèèá áóèà.

1958 éúèää èœðœð äœçèðá fðð Óíðíàðòðà 4 áèðèá áóèúí ñú•à áàø-  
èàé. Óè áà°úðòðà áúíááé fðð äœçèð á³ðæ Ñíþçää ³ñœ¼ ááíæ áóèà: Ìœíèœ¼fœ,  
Èáíèíááòðà hæí ²ð³œ.

Äœçèð fððáý, æíæ ððàð ðóè èèèæø °àèà. Æððíàèèðòàðð•à ýø èèáèœðœ  
àðòà. Àà¿ìáíú¼ áàø°íððñàhúíáá ¼fàèèú ìàòáðèèèèáð áèðá¼ ì³èèèèè-  
ää áàðèú°à èèè. Óíðà-áàðà "Èáíèíú"íú¼ áàðíðfàðúíá áíííðàð ò¼œœ¼  
ýè•à hæúíá.

1956 éúèää äœçèð 17 ìá¼ òèðàæ Ìáíæí ñú°hà, 1 éúè ýñáíæ óè 60  
ìá¼æ àðœ. Ðáääèèèèèè ò³ðè³ éúèääðfà èñáíæèá àfà•úðà° èè¼ áèèæèá  
áóèàñà° Áœèàð Ðàòè°íá, Òæóóð Ñœ•èðíá, •œçèí ðàòè°íá, Õèíðèà Á¼èœèíá-  
ðàð ýøœé. •³í¼íæí, Òáääèèèè èàððfàð œfàðèœ¼ñá ìæèðœí òíèáí ¼ðœ.  
Àèääèèèè Àèíáðááíá àfà°òáí ÌÄÓ-íú¼ æððíàèèðèèè òæèèèèòàðòúíáá  
ó°úðà. Ýáèè Ìóðèææáíá Ìœíèœ¼ áà¿ìæàðúíú¼ áàðáíæ Òáääèèðíð áóèúí  
èèðœ. Àèèèíáíð Çèíáúá ífà° éúèääð "Èçááñòèý"èà ýøœéá. Èœ¼fœð Õ³ñœè-  
ííá "Áà•áðíýý Õòà"íú¼ áàðáíñá ì³œððèðá áóèà. Àèèèèèææ æððíàèèðòàð  
Ìàðñáèú hæí Ìàððèèú •àðòðíàðàð, Èèèèè Ìàðòááà, Þðèè Èíááèú, Èþá-  
íèè Ìá•áááèèð fà "Èáíèíáó"òáí ñú°áí. Óíðíèíððáñíííááíð Áý•áñèèá  
Ñòðèææáñèèè ìáðà hæí áàèèð òáàððú àèðáèèðú áóèúí èèðœ.

1975 éúèää "Èáíèíáó" èœðœð äœçèðòðœðáíá¼ Á³ðæ Ñíþç ñíòèèèè-  
ðèè ýðúèúíáá 3-ñ³ óðúíáú ýøèæ. ðóè ó° éúèää óè ÁÕÑÍÑ fœè  
Ñíááòúíú¼ Ìí•àð áðáííðàhú, Á³ðæ Ðœíæ òæèèœðòðà hæ°èàð éæí•èèðá-  
íá¼ èáñá ìèfàèú ìáíæí á¼èèèèè.

1977 éúèää äœçèðòðá¼ òèðàæ 145 ìá¼æ àðœ. "Áàø°íððíñðàí ìèíá-  
ðú" - 58 ìá¼, "Ìèíáð" æððíàèú 45,6 ìá¼ ýèçáíèýð ìáíæí ñú•à.  
Á³ðèhà áúè Òáääèèèèèèðfà 49 èàøà ýøœé. ðóèàðfú¼ 75,5 ìðíòáíòú  
- þ•àðú áàèáíèà, 14,4 ìðíòáíòú - ìàðñòñ áàèáíèà, 24,3 ìðíòáíòú  
òàìàèáííà•áí þ•àðú áàèáíèà áóèà.

Ðáñíóáèèèèè 30 éœðœè òèèèèááá 200 ìðíòáñèííáèú æððíàèèð  
ýøœé. Æððíàèèðòàð Ñíþçúíáá•ú 580 à•çáíú¼ 59-ú èœðœð áóèà.

Èœðœð hæí áàèáèèð áà¿ìæàðú ì³œððèðfœðá áàèèè òœ¼áððœ °ú¿°à  
ñðíèèú ó°úðfàð•à, èœ¼œðìèèèè, ñáíèíáðfàð•à áàèðáè. 1977 éúè-  
áú¼ ìíýáðáíæ èœ æððíàèèðòàðfú¼ I òáñíóáèèè ñáíèíáð-èœ¼œðìèhà  
ðf•àðúèà.

"Èáíèíáó" ýðæháíæ œfæè ò¼œðœè àñúèúð Òáääèèèè ýøáí áàðìœ-  
ááð èœíèèíááðáí ááèœ. Áàðíðfàð è¼áœœ, óèàð áðáííáá ìàó°òúð•úñ  
èííèòððàð ìèíðíðíèà. ðóèèè ó° Òáääèèèè ýðæháíæ èœ æððíàèèðòàð  
ìæèðæá èœ ýøœé.

1976–1977 éúëääðfà Ñðæðëäðàìà°, íëðÿáðÿñëëé, Á³ð³, Ê¼ìàððàó, Ìæë¼áç, Ááëíðàð òàëäëäðííàà "Êáíëíàó"òù¼ éíðíóíëððàðù àñùëà.

Ê¼ðáëäæí ñàðàëàð h³f³ìðæháí áëðíæé òàëíàé, æëáëððæ, "Êáíëíàó"-òù¼ òëðàæù 1980 éúëää àù.àñà Ê¼ðáëíææí ááéáéëáéëæ àðæ – 150 ìà¼. Á³é³íëæððàðáí æëðéíáæ, Áàð°íððíñðàì éæððæð ìàðáó.àðù ¼çáðáíæ 2-ñà ññíðfí ðæðëëë òëðéí "Êáíëíàó" – "Êáíëíñù" ññíðí, ðóëáé òòàì, Ê¼ ðæ¼ íæ¼áæððæ þ.àðù òëðàæ ìáíæí áëëäæééíæ. Òìæ ò¼ùð-òàfáíùð-ðàð, þ.àðù àæðææéæð ìáíæí ááð ðæððéí áàçìáíù¼ áàð°íððíñàñíà òáéáðëä è.ðëááð àðáðìæ¼áí, ðóë áð°àëà òíù¼ áëë ò¼áæí ñëðàð ìáíæí ñù.ùí-ùí àà áëëäæééíæé áóëíàé. Òëá 60-ñù éúëääðfà ó° Ðæìë •àðëííàðàð áùóóíù "Êáíëíñù"íù ñàð áàð°íððíñà áæçëð òòà¼ ëäáÿñù ìáíæí ÿíùí éæðæé. ãùf.àíùñ"à òàððù, óë áà°ùððà áùë ìæñùæéë ëæááë áàëðæéæð èììæëáíáæáá áæðæñíðæðíæë ááíæ òàëðùí òàëà.

**Áàð°íððíñà ÿ¼ù áæçëð áàðëù"à èëëæ**

80-ñà éúëääð àfà.ùííà, èëæ äàìíëðàðòëÿ ðóëùðù ðéíáëáí, èäáíëí-áëé òíððàó àìàðáëæñí, ááð ò³ðé³ì áàð°íðð çùÿëùëäðù ÿ¼ù áæçëð íëíððíðíó áóéúíñà ÿð áàðëáé. Š³f³ìðæ áóëäðà°, 1990 éúëääù¼ •ëí-àðùííà "Êæðëáé" òëæí ³ð-ÿ¼ù áàçìà áííùÿ.à èëëæ. "Êáíëíàó" á³ðæ ìàðàë-ðàóíëé áàçàñù ìáíæí ðñ òáááëòëÿñùíà Ê¼ñàðáëæ. Áùë ññíð æóðíáëëñò éíëëáéðëäðàðùíù¼ ááð íëíáæé æíáðëáéšáí-íëšáí áàfàð ì³íæñæáæððæðáíæ èëëáí ëíáæí ññíðí áóëà. Òæéáð, èë¼ ìæ.Ê¼ìæð ñàðà-èàðùíù¼ áàfàð ðàððòàðùíà ÿðà°ëàðùð.à, òóëáëéäðùð.à ááëáìà, ðææðë-áæšà ò¼ááë, áà°ùðù èà áóëíàé. Š³f³ìðææ, áù.àñà ò³ì áóðùñùí èæááë ÿðæ¼æ ááíæ Ê¼ðáëí òáááëòëÿëð áàfàð è°ðëñááù òàðùðùííà þ.àëùí òàëà. ã.à.ùf.à, ìíëëáðàòëÿ ñù.ùííàðùíà òà°òàð é³íáæí-é³í àððà, òë-ðàæ êæíáé, òàëù"òà à°ñà þ°... Òìæ "Êæðëáé"òà ðæ¼áá ðáíáàðùííà ò° ÿðàðùí ³ëã³ðáæí òàëù" òáááëòëÿÿíù áóùð òæëææ òàðëáí òóëíàé. Òàëæéðæðëáé ááëááðáí, òóëðàì.àëäð éúéúó, à°ñà Ê¼ñàðá¼æð áàðëáíà.

Ê¼ù òùó.áí áàçìà ¼fáíá¼ ðæ¼áá ðáíáàðùííà ò° Áàð°íððíñðàìáù¼ ¼fáëëùëù.ù ³ñ³ é³ðæ áàðëáé. Ðàñíóáëëëà ³ñ³ ñùíùëùðëù, ¼ðæ èæ ÿóàíëù ññíðfà "Êæðëáé"òà¼ éæððæðfà ááíæ ò¼ááë, òíðíð òàëù"òù ááðfæí é³ñ òòàì òóíëáé àëùóííàà òíù¼ ðæ¼áá ì³ðæððëðà Áàðùð •æóóëëà òéù Ìàçàð.íëíà, æóðíáëëñòàð Òà¼ñùëùó ãàðàìùááá, Ñàëàóàð Êæðë-ííà, Çæð¼íæ Òáííà, Òàìàðà þëááðááá, Éíìááëëæ Êëÿÿñííà, Òàñëð Êòëëíëíáàðfù¼ ðíëà, ðëñ ðëëñáí, fóð áóëà.

Àððáááí "Êæðëáé" áæçëðà àðà ðàñíóáëëëà èëìæëáíáæáá áëë Ê¼í èæðëíà.è-ñæéñé, ìæíëíë ñàðàëàð áàðëáí.ùñ àëà. Áëùðíóñà áæçëðéæ Àððòð Êíáëáááá áðæñíáëáé òëðéí ññíðfà "Êæðëáé-ðíó", "Óðáë ìí¼í", "Šùëùó"àé", Áàð°íðð éæððæðà é³íáæðà èá¼áé èë¼ áëëäæéë ñàðàëàð.à ìëááí ðáííà.

"Êæðëáé" áàðëù"à èëëá¼ ìáíæí éæððæð ìàðáó.àðù éúëúÿíàñííàà ³ñ³í³ ññíð áàðëáíà. Òà.ù èà ááð éúëääáí, àðàì æëðéíáæ, 1991 éúë-áù¼ 12 èþëáíáæ òàðàð éæððæðà ³ñ³ "²íàð" áæçëðà áàðëù"à èëëæ. "ðí¼"àð" šæí "Óóëíàð" æóðíáëäðù áííùÿ Ê¼ðæ.

ðóëáé òòàì, íë áàðù 50 éúëääáí Áàð°íððíñðàì éæððæð ìàðáó.àðù šáí ÿ.ùííà ÿëáëëà èëìæëáíæ áðæ.

